

V 78143

การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย
นักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทราปราการ เขต 1

จุฬาร สือสวย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัน เดือน ปี..... 23 เม.ย. 2552

ลงทะเบียน..... ๐๐219877

๑๖

371.51

๑678๐

2550

๑.2

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

OPINIONS RESEARCH, OF TEACHERS ON THE DEVELOPMENT OF
DEMOCRACY INDICATED STUDENTS AT PRANEELWATCHARA
SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SAMUTPRAKARN
EDUCATION SERVICE AREA ZONE 1

CHULAPORN SUASUAY

This research is a part of the study under the curriculum of Master of Education
Program in Educational Administration

2007

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยโดยนักเรียน
โรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

โดย จุฬิพาพร เสือส่วย

สาขา การบริหารการศึกษา

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แผน ข) รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์

กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ (แผน ข) ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด)

.....กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

จุฬารพร เสือส่วย. (2550) การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน
โรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1.วิทยานิพนธ์
(แผน ข) ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์, รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์
เพิ่มผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนา
ประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูโรงเรียนพรานีลวัชระ จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ
(%) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วย
โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียน
พรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ด้านระบบประชาธิปไตยและ
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจาก
มากไปน้อย คือ ระบบประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย ส่วนปัญหาและแนวทางแก้ไขของครู
เกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน คือ นักเรียนไม่เชื่อฟังสารวัตรนักเรียน ควรฝึกสารวัตร
นักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

Chulaporn Suasuay. (2007). Opinion Research, of Teachers about Students of Democratic Development Praneelwatchara School Under The Office of Samutprakarn Education Service Area Zone 1. Master of Education. Bangkok : Graduate School of Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

Advisors : Assoc.Prof.Manee Hemthanon, Assoc.Porf.Dr.Pornpiput Permpoon.

The purposes of this study were : to opinions research, of teachers about the student democratic development of Praneelwatchara School under The Office of Samutprakarn Education Service Area Zone 1 to research the opinions of teachers about democratic development of Praneelwatchara School, and to study the problems and guidelines to correct the student democratic development problems of Praneelwatchara School. The populations of this study were 48 teachers. The tool was rating scale questionnaire. The data were processed and analyzed by a computer program to calculate for percentage (%), average (μ) and standard deviation (σ).

The results of the research were : the opinions of teachers about the democratic development were at high level in overall when considering on each aspect the level of the opinions were at high which were democratic system and democratic way of life in order, problems and guidelines to correct the problems, teachers had the same opinions on problems in democratic development which was students did not obey the student inspectors, the teachers suggested the same guideline to correct the problems that the students inspectors should be trained to be good models.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่องการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย
นักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ครั้งนี้สำเร็จ
ลุล่วงด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล รองศาสตราจารย์
ดร.สมกุล ถาวรกิจ และรองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์ ที่ให้ความกรุณาเมตตา สละเวลาให้
คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัยจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสบการณ์ที่เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ใน
การสร้างเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ ขอขอบคุณคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนพรานิลวัชระผู้ให้
ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณทรงฤทธิ์ เสือสวย และบุตรธิดา ตลอดจนถึงเพื่อนๆ ทุกท่านที่ให้กำลังใจและ
ให้ความช่วยเหลือทุกด้านด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้
การอบรมสั่งสอน ปลูกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์
ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
ประสบผลสำเร็จ

จุฬาร เสือสวย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
ประกาศคุณูปการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	6
ประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	26
โรงเรียนพร้าনীลวัชระ.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากร.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การรวบรวมข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง.....	76
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	82
ประวัติผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนห้องเรียน และนักเรียนรายชั้น.....	39
2 จำนวนครู จำแนกตามเพศ และวุฒิทางการศึกษา.....	40
3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55
4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตย.....	56
5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นรายด้านย่อย	57
6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (คารวธรรม) เป็นรายข้อ	58
7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (สามัคคีธรรม) เป็นรายข้อ	59
8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (ปัญญาธรรม) เป็นรายข้อ	60
9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านระบบประชาธิปไตย เป็นรายข้อ	61
10 แสดงปัญหา และแนวทางแก้ไขของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตย	62

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กระบวนการฝึกพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตย	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลานานถึง 74 ปีแล้ว มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายสูงสุดสำหรับการปกครองประเทศรวม 16 ฉบับ และรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนโดยแท้จริง ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวจัดเป็นรัฐธรรมนูญของไทยฉบับแรกที่ประชาชนได้เลือกตัวแทนของตนจากทั่วประเทศเข้าไปทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ ทั้งฉบับมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกภาคของประเทศ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกของการร่างรัฐธรรมนูญของไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 67)

แนวนโยบายของแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) ตามกรอบการดำเนินงาน ...ข้อ 4) ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังด้วยกระบวนการทางการศึกษาและฝึกอบรม...และยุทธศาสตร์การดำเนินงานของสถานศึกษา...ข้อ 14) จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมวิถีชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเชื่อมโยงความรู้ในหลักสูตรกับการนำสู่การปฏิบัติจริง โดยผู้นำในทุกระดับต้องประพฤติเป็นต้นแบบที่ดีให้กับสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 58-62)

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยในสังคมเป็นอย่างมาก เพื่อให้การปกครองดังกล่าวมีความเจริญ มั่นคง จำเป็นต้องปรับวิถีชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นประชาธิปไตยด้วย การสร้างพฤติกรรมที่ดี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนก็ดี การปลูกฝังคุณสมบัตินี้ที่ต้องการก็ดี ต้องใช้วิธีการให้ความรู้ การอบรมสั่งสอน การให้การศึกษา สถาบันสำคัญในการทำหน้าที่ยังกล่าว ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียนและสังคมในการฝึกอบรม ถ้าจะให้ได้ผลต้องเริ่มกระทำกันครอบครัวเป็นเบื้องต้น โดยมีบิดามารดาเป็นตัวจักรสำคัญ และผู้ที่ทำหน้าที่ต่อมา ได้แก่ โรงเรียน ซึ่งมีครูอาจารย์เป็นผู้สั่งสอน อบรม และสังคมโดยรวมก็มีบทบาทดังกล่าวไม่น้อยด้วยความตระหนักในความสำคัญของการสั่งสอน การอบรมเลี้ยงดู เพื่อต้องการให้เด็กและเยาวชนไทยมีความเป็นประชาธิปไตย อันเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมีการพัฒนาที่มีความมั่นคงยิ่งขึ้น สำหรับบิดามารดา ผู้ปกครองก็ต้องให้ความสนใจและเอา

ใจใส่เด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพและคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการและอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 72-75)

ประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติ การเริ่มต้นของการเรียนรู้และการฝึกฝนต้องเริ่มตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็กเพราะเป็นวัยที่มีความคิดบริสุทธิ์ สามารถซึมซาบสิ่งที่ได้รับการสั่งสอนและอบรมได้โดยง่าย ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นกลุ่มบุคคลและสถาบันที่เหมาะสมในการปลูกฝังวิถีชีวิต กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่าถ้าโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนกว่า 31,000 โรงเรียน และมีเขตบริการครอบคลุมทุกหมู่บ้านได้มี รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนกระบวนการประชาธิปไตยอย่างทั่วถึง โดยเน้นให้นักเรียนเรียนรู้วิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยจากการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษาและเปิดโอกาสให้ฝึกฝนเรื่องประชาธิปไตยจากกระบวนการกลุ่ม รวมทั้งการจัดบรรยากาศแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนย่อมจะช่วยให้ นักเรียน ได้เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย จนสามารถนำวิธีการประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวันในครอบครัวและในชุมชนได้ในที่สุด ดังนั้นการฝึกฝนให้นักเรียนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้ปฏิบัติให้ทั่วถึงทุกโรงเรียนเพราะถ้าสามารถปลูกฝังความรู้เรื่องระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาได้ทั่วถึงแล้ว ย่อมเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประชาชนยังไม่เข้าใจถึงระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะคนคุ้นเคยกับการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นเวลาหลายร้อยปีและมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับผู้นำครอบครัว ดังนั้นคนไทยยังไม่มีความเข้าใจในหน้าที่ของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีจิตใจที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ตลอดจนสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกันในประเทศของตน การปกครองแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อประชาชนทุกคนมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย และการพัฒนาการเมืองภายในประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยมิได้หมายความว่า จะมีเพียงเสรีภาพอย่างเดียวเท่านั้นทุกคนจะต้องมีหน้าที่ผูกพันกันทั้งสิ้น เสรีภาพจะต้องมีขอบเขตที่จำกัดด้วยสิทธิแต่ละบุคคล และบุคคลยังมีหน้าที่โดยตรงต่อรัฐด้วย รัฐเป็นผู้คุ้มครองป้องกันสิทธิต่างๆ ให้แก่ประชาชน ดังนั้นรัฐจะต้องให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างรู้ตัวและสมบูรณ์

เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายข้อ 7 ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทยเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกจากนี้ยังได้กำหนดไว้ในกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส.2.2 : เข้าใจในระบบการเมืองการปกครองในสังคม ยึดมั่นศรัทธาและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (รุจิรี ภูสาระ, 2545 : 8-21)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศต้องการพลเมืองที่มีคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย การที่ประเทศจะได้พลเมืองที่มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องอาศัยสถาบันที่สำคัญ 2 สถาบัน คือ สถาบันบ้านและโรงเรียนทั้งสองสถาบัน และต้องช่วยกันส่งเสริมสมาชิกในสถาบันของตนให้ได้ใช้การดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจึงจะเป็นที่เข้าใจและแทรกซึมเข้าไปในชีวิตของบุคคลได้

โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและได้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตยมีความรู้ทักษะในการทำงานร่วมกันตามระบบประชาธิปไตยสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่ผลการดำเนินการตามแบบการสรุปผลการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนประจำปีการศึกษา 2548 ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะนักเรียนยังมีพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตยไม่ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนเพื่อนำผลจากการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ประชากร

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาประชากรที่เป็นครูโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 48 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการเข้ารับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนพรานีลวัชระ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

- 2.1. วิธีชีวิตประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม
- 2.2. ระบบประชาธิปไตย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ครู หมายถึง ข้าราชการครูโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

การพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าไปสู่สัมฤทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งดำเนินการใน 2 ด้าน คือ

1. วิธีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยการนำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัย ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ลักษณะ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้แยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 คารวธรรม หมายถึง การเคารพในสิทธิไม่ละเมิดทางกาย เคารพซึ่งกันและกัน คือ ทุกคนให้เกียรติกันทั้งวาจาและความคิด วัดได้โดยให้ครูตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

1.2 สามัคคีธรรม หมายถึง การพูดและการกระทำแบบสามัคคีธรรมช่วยกันคิด ช่วยกันทำอย่างจริงใจ แบ่งปันร่วมงานและประสานงานกันไม่เลี้ยงงาน ร่วมมือและประสานงานตามที่ตกลงกันไว้ วัดได้โดยให้ครูตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

1.3 ปัญญาธรรม คือ การคิดที่จะทำสิ่งใด ๆ ด้วยความรอบรู้ ใช้สติปัญญาความเชื่อมั่น ในวิธีการแห่งปัญญา คือ ใช้ปัญญาเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ชักนำ วัดได้โดยให้ครูตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

2. ระบบประชาธิปไตย หมายถึง การทำงานหรือปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการที่เลือกผู้แทนเข้าไปปฏิบัติแทนตน โดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนเป็นการจำลองแบบจากการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ วัดได้โดยให้ครูตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

โรงเรียนพรานิลวัชระ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2) และระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) และช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ใน 2 ด้าน คือ วิถีชีวิตประชาธิปไตย และระบบประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ประชาธิปไตยในโรงเรียนจากคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ บริบทโรงเรียนพรานิลวัชระ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานการพัฒนาประชาธิปไตยโดยนักเรียนโรงเรียนพร้าวนีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำหลักความเชื่อและแนวคิดที่สำคัญมาใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
2. ประชาธิปไตยในโรงเรียน
3. โรงเรียนพร้าวนีลวัชระ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย

ได้มีผู้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้มากมายตามแนวคิดที่หลากหลาย ดังนี้

ปัญญา ปุຍเบีย (2518 : 10) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

1. ประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครอง (Political Democracy) เป็นประชาธิปไตยที่เน้นถึงรูปแบบของรัฐบาล ระบบการปกครอง การกำหนดให้มีรัฐธรรมนูญ รัฐสภาตลอดจนการจัดตั้งองค์การต่างๆ ตามปรัชญาของประชาธิปไตย

2. ประชาธิปไตยในระบบเศรษฐกิจ (economic democracy) เน้นเรื่องการจัดระบบเศรษฐกิจในระบบเสรีนิยม การคุ้มครองสิทธิและแรงงาน ความเคารพสิทธิปัญญาของบุคคล การประกันสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ การสร้างพลังต่อรอง (bargaining power) ในทางเศรษฐกิจและแรงงาน การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในสังคม เพื่อลดการเหลื่อมล้ำต่ำสูงในเศรษฐกิจ

จรรยา สุภาพ (2527 : 87) ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตย (democracy) หมายถึง ระบบทางการเมืองการปกครองที่ให้ประชาชนได้ปกครองตนเองหรืออีกความหมายหนึ่งอาจ หมายถึง การปกครองโดยประชาชนที่อาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ การปกครองตนเองนี้ เรียกว่า ประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยหลักการขั้นมูลฐานหลายประการ กล่าวคือ

1. ถือว่าทุกคนมีคุณค่าและมีความเท่าเทียมกัน
2. มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการปกครองตนเองได้อย่างดี

3. ถือว่าบุคคลมีเสรีภาพและได้รับหลักประกันในการที่จะมีและใช้เสรีภาพนั้น

จิรภา สุนทรลิต (2534 : 42) และทิตินา แชมมณี (2536 : 6) ได้เสนอความหมายเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่า แบ่งออกได้ 2 ความหมาย ดังนี้คือ

1. ความหมายในฐานะที่เป็นระบบการปกครองของประเทศ (Democracy as a form of government) หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชนหรือมาจากประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทนประชาชนเท่านั้นและประชาชน มีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดสวาระ ถือว่าเป็นการปกครองประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน

2. ความหมายในฐานะที่เป็นวิธีการดำเนินชีวิต (Democracy as a way of life) หมายถึง การอยู่ร่วมกันปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกาย วาจา ไม่ก้าวร้าวสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนร่วมตลอดการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา ทั้งหมด

สาโรจน์ บัวศรี (2540 : 9-10) ยังให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ ซึ่งหมายถึง “ศรัทธา” และความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผลและความสามารถของมนุษย์เกิดทุนอิสรภาพและเสรีภาพของมนุษย์

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็น “ระบบการเมืองและวิธีการจัดระเบียบการปกครอง” หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชนหรือมาจากประชาชนเท่านั้นและประชาชน มีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดวาระถือว่าเป็นการปกครองของประชาชนเพื่อประชาชน

3. ประชาธิปไตยในฐานะ “ที่เป็นวิถีชีวิต” หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันหรือปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ ทั้งกายและวาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดและการแก้ปัญหาทั้งหมด

จากความหมายของนักการศึกษาข้างต้นคงสรุปได้ว่า ความหมายของประชาธิปไตยได้ 2 ความหมาย ดังนั้นในแง่ระบบการปกครองของรัฐบาลมาจากประชาชนเป็นผู้เลือกให้ใช้อำนาจแทนตนในการปกครองบริหารประเทศ ส่วนอีกความหมายอีกนัย คือ วิถีชีวิตที่มีการดำเนินเป็นชีวิตประจำวัน โดยมีพฤติกรรมเคารพซึ่งกันและกันและการอยู่ร่วมกันไม่ก้าวร้าวสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎหมาย ร่วมกันรับผิดชอบทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา

สรุป ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาเพราะเหตุว่าคนไทยทุกคนหรือส่วนใหญ่ชอบความเป็นอิสระ ชอบความสงบสุขไม่ชอบเบียดเบียนคนอื่น และไม่ชอบให้คนอื่นมาบังคับหรือใช้อำนาจกดขี่ข่มเหง ซึ่งตามประวัติศาสตร์ชาติไทยแล้ว การปกครองระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมกับคนไทยมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ประชาชน นิสิต นักศึกษาได้พร้อมใจกันต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลที่ใช้อำนาจปกครองแบบเผด็จการ มีการวิตรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ปิดหูปิดตาประชาชน ในที่สุดพวกทระราชย์ก็ต้องยอมแพ้และประชาชนชาวไทยก็ได้ต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมมาตลอดถ้ารัฐบาลไหนมีการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องหรือใช้อำนาจในการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยโดยไม่ให้ประชาชนมีปากเสียงในการปกครองประเทศ

ดังนั้น ควรจะมีการปลูกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้กับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานให้ติดกับตัวเด็กมากที่สุด ก่อนที่จะเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาต่อไป ดังคติโบราณที่ว่า "ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก"

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

นักการศึกษาของต่างประเทศและของไทยได้ให้ทัศนะต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในแง่มุมต่างๆ โดยสังเขปดังนี้

อเนก สิทธิประศาสน์ (2531 : 70) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. ประเทศประชาธิปไตยจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - 1.1 ประชาชนต้องยอมรับและเชื่อมั่นในหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีภาพของบุคคล
 - 1.2 จะต้องยอมรับหลักการที่ว่าไม่มีผู้ใดหรือกลุ่มใด ผูกขาดอำนาจการปกครองประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองประเทศ
 - 1.3 จะต้องเป็นการปกครองโดยยึดหลักกฎหมาย
 - 1.4 ต้องปลูกฝังให้คนในชาติเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบ
 - 1.5 รัฐบาลต้องสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม และรักษากฎหมายอย่างเคร่งครัด
 - 1.6 ต้องมีสภาพนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรี ศาล การปกครองท้องถิ่นและพรรคการเมืองที่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างแท้จริง
 - 1.7 ต้องมีสถาบันราชการที่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผล
 - 1.8 ต้องมีการปรับปรุงอาชีพ รายได้ ฐานะความเป็นอยู่เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี
 - 1.9 ต้องขจัดปัญหาที่ถ่วงความเจริญของสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม
 - 1.10 การปรับปรุงพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.11 ต้องส่งเสริมให้ประชาชนในชาติมีการดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตย

2. การพัฒนาประชาชนให้ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยนั้นจะต้องปลูกฝัง และมีการฝึกหัดประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนทุกอาชีพ โดยมุ่งหมายให้ทุกคนมีความเป็นประชาธิปไตยในสายเลือด ซึ่งจะต้องกระทำดังต่อไปนี้

2.1 เสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนรู้ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

2.2 ยอมรับรับผิดชอบต่อความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน เชื่อและศรัทธาในเหตุผล การมองโลกในแง่ดี

2.3 ยึดมั่นในกติกาดำเนินชีวิต เช่น การเลือกตั้งโดยเสรี การใช้สิทธิการคัดค้าน การโต้แย้ง การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง การยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย

2.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การวิจารณ์ การติดตามข่าวสารการเมือง

2.5 การมีวิถีทางดำเนินชีวิต และบุคลิกลักษณะประชาธิปไตย

2.6 ประหยัด เรียบง่าย ไม่ถือยศศักดิ์ ไม่ทุจริต

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2538 : 62) ได้อธิบายความเชื่อเกี่ยวกับประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นระบบการเมือง พอสรุปได้ดังนี้

1. เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผล ให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็น แก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. เชื่อในความเป็นอิสระและเสรีภาพของมนุษย์ และให้ความสำคัญในการคุ้มครองเสรีภาพทางความเชื่อและการแสดงความคิดเห็น

3. เชื่อในความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์ทั้งทางด้านการเมืองทางกฎหมายและความเสมอภาคในโอกาสต่าง ๆ เช่น การศึกษา การทำงาน เป็นต้น

4. เชื่อว่าอำนาจอันชอบธรรมทางการเมืองการปกครองเกิดจากการให้ความยินยอมของประชาชน ดังนั้นรัฐบาลจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน

5. เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนรัฐบาลจำเป็นต้องรับผิดชอบด้วยการให้ความสำคัญแก่ข้อเรียกร้องตามความต้องการของประชาชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543 : 3) ให้แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ได้หลายแนวคิด ดังนี้

การศึกษามุ่งที่จะส่งเสริมสติปัญญา ความคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง หลักการสำคัญของการศึกษา คือ การฝึกฝนความรู้อันเกิดจากการใช้เหตุผล การสอนควรจะทำให้ผู้เรียนรู้จักคิด ค้นหา

ความรู้ที่แท้จริง การซักถามและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความบกพร่องของตนเองและรู้ความจริงเป็นรากฐานแห่งความประพฤติชอบ

พื้นฐานทางการเมืองและการศึกษาคควรถูกควบคุมโดยรัฐ เพื่อจุดประสงค์สำคัญในการอบรมคนให้เป็นพลเมืองดีและพัฒนาบุคลิกภาพ

ประชาชนจำเป็นต้องรู้หนังสือให้อ่านออก เขียนได้เป็นอย่างดี การศึกษาชนิดนี้จะต้องเป็นการให้เปล่าและเรียนโดยเสมอหน้าไม่ว่าชายหญิง ร่ำรวยหรือยากจน เพราะเป็นสิทธิของเด็กๆทุกคนที่จะต้องได้เรียน

การศึกษาคือชีวิต และการศึกษาคือการเจริญ งอกงาม ปรัชญาการศึกษาจำเป็นต้องมีพื้นฐานมาจากปรัชญาทางสังคม การเรียนต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม มีอิสระที่จะเรียน และใช้ความคิดอย่างเสรี รัฐต้องจัดและปรับปรุงกระบวนการเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของเด็ก

สาโรช บัวศรี (2544 อ้างถึงใน กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543 : 4) แสดงความคิดเห็นโดยนำเอาแนวคิดในปรัชญาประชาธิปไตยมาเป็นรากฐาน ในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ความแตกต่างกันระหว่างบุคคล บุคคลมีความแตกต่างกันทั้งรูปร่าง ความคิด ความสามารถ ดังนั้นการสอนต้องสอนตามความต้องการ ความสนใจของบุคคล และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. การวางตัวเป็นประชาธิปไตย โดยปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา

3 ประการ คือ

2.1 ต้องให้ความร่วมมือและเคารวแก่บุคคลทั้งปวง

2.2 ต้องให้ความร่วมมือร่วมแรงและแบ่งปันกัน

2.3 ยึดถือปัญหาหรือวิธีการแห่งปัญญาในการดำเนินสิ่งทั้งปวง

โดยสรุปแล้วพื้นฐานแนวคิดของหลักการประชาธิปไตยดังกล่าว เป็นแนวทางในการกำหนดหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของบุคคลในสังคม

องค์ประกอบของระบบประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองและวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันและอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน ดังนั้นจึงสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ

1. **อุดมการณ์ทางการเมือง** อุดมการณ์ทางการเมือง คือ ระบบความคิดทางการเมืองอย่างหนึ่ง อุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นระบบความคิด

ทางการเมืองชนิตหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับหลักการ 3 ประการ

1.1 หลักมนุษยธรรมเป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผล รู้ดีชั่ว และสามารถปกครองตนเองได้ ประชาธิปไตยนั้นเป็นระบบที่สมาชิกจะต้องแสดงออกซึ่งเหตุผล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันเชื่อกันว่าถ้าการดำเนินการใดๆ เป็นไปตามหลักการแห่งเหตุผลแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมอย่างไม่มีขีดจำกัด

1.2 หลักสิทธิเสรีภาพ คำว่า สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เสรีภาพ หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำการใดๆ ได้ แต่การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นด้วย เสรีภาพในสังคมประชาธิปไตยมีขอบเขตจำกัดในระดับหนึ่ง สิ่งที่จะมาเป็นตัวจำกัดเสรีภาพ คือ กฎหมาย ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียม ประเพณี

1.2.1 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจแสดงออกในรูปของการพูด การเขียนและการโฆษณา ถือเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานประการหนึ่งในสังคมประชาธิปไตยนั้นเป็นสังคมที่ถือว่าประชาชนคือเสียงสวรรค์ เป็นสังคมที่ยินยอมให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจประชาธิปไตยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยเสรี การแสดงความคิดเห็นจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งด้วย

1.2.2 เสรีภาพการในการรวมกลุ่ม อาจจะเป็นการรวมตัวกันของเกษตรกรที่ปลูกข้าว จัดตั้งเป็นสหกรณ์ชาวไร่ชาวนา หรืออาจจะเป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจในกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งอย่างใด ร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคม เป็นต้น และยังรวมไปถึงการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการใดๆ อีกด้วย แต่ทั้งนี้กิจกรรมอันเกิดจากเสรีภาพในการรวมกลุ่มจะต้องอยู่ในกรอบแห่งกฎหมายและศีลธรรมอันดีของสังคม

1.2.3 เสรีภาพในการนับถือศาสนา มนุษย์แต่ละคนย่อมมีความเชื่อที่เหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้างเป็นธรรมดา การนับถือหรือศรัทธาที่มนุษย์พึงมีต่อความเชื่อศาสนาใดๆ จึงนับได้ว่าเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานประการหนึ่ง

1.2.4 สิทธิและเสรีภาพอื่นๆ นอกจากสิทธิและเสรีภาพข้างต้นแล้วอุดมการณ์ประชาธิปไตยยังให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลด้านอื่นๆ อีก เช่น สิทธิจะได้รับการคุ้มครองทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินจากรัฐ สิทธิในเคหสถาน สิทธิและเสรีภาพ ในการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัย สิทธิและเสรีภาพในการเดินทาง สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยสุจริต เสรีภาพในทางร่างกาย เป็นต้น

1.3 หลักความเสมอภาค ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน เป็นหลักที่สำคัญของอุดมการณ์ ประชาธิปไตยอีกหลักการหนึ่ง ระบบประชาธิปไตยเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ใน

ชนชั้นใด เพศใด มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือฐานะทางสังคมอย่างไรต่างเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมกันในที่นี้ไม่ใช่ความเท่าเทียมกันในสติปัญญา ความสามารถหรือความสูง ความต่ำ แต่เป็นความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีของความเป็นคน ซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่รอดในสังคม ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยอาจจำแนกได้เป็น 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1.3.1 ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากแนวคิดที่ว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการปกครองโดยประชาชน ถือว่าเสียงของประชาชนเป็นเสียงสวรรค์ รัฐประชาธิปไตยจึงต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนอย่างกว้างขวาง ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเมื่ออายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายระบุไว้ และบัตรเลือกตั้งแต่ละใบจะมีเสียงเพียง 1 เสียงเท่าเทียมกัน ซึ่งตรงกับปฏิญญาสากลแห่งสิทธิมนุษยชนข้อ 21(3) ที่ระบุว่า เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงเช่นนี้จะต้องแสดงออกทางการเมืองเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง โดยอาศัยการออกเสียงทั่วไป และอย่างเสมอภาคและลงคะแนนเสียงลับหรือการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

1.3.2 ความเสมอภาคที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายในรัฐประชาธิปไตยนั้น จะถือว่า กฎหมายเป็นเสมือนข้อกำหนดของสังคมที่ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์ ในการควบคุมพฤติกรรมที่มีผลร้ายต่อสังคม โดยส่วนรวมนั้นคือกฎหมายจะให้ความคุ้มครองป้องกันแก่คนทุกคน โดยเท่าเทียมกันและผู้ที่จะเมิดกฎหมายก็จะได้รับโทษทัณฑ์ตามที่กำหนดหรือถ้ามีเหตุ อันควรปรานีให้มีการลดหย่อนหรือยกเว้นโทษก็ควรจะได้รับพิจารณาโดยเท่าเทียมกันด้วย

1.3.3 ความเสมอภาคที่จะแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต ในระบอบประชาธิปไตย นั้น รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ เช่น จัดให้มีโรงเรียนวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยให้เพียงพอสำหรับคนที่ปรารถนาแสวงหาความรู้มีโอกาสรับการศึกษาได้รับความรู้และมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิต ให้กับตนเองและต้องบริหารระบบของสังคมให้เปิดโอกาสสำหรับทุกๆ คนในการที่จะได้ทำงาน โดยสิทธิเท่าเทียมกัน เช่น การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันในการสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการ เป็นต้น

1.3.4 ความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายความว่า รัฐประชาธิปไตยจะต้องทำให้สมาชิกทุกคนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง กล่าวคือ มีรายได้สูงและมีความเป็นอยู่ที่หรูหรากันทุกคนแต่จะต้องพยายามกระจายรายได้ นำเอาทรัพยากรทางสังคมมาใช้ประโยชน์ ลดช่องว่างระหว่างชนชั้นให้น้อยลงโดยการสนับสนุนหรือช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อยโอกาสกว่า ให้เติบโตใหญ่และแข็งแรงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การที่รัฐสนับสนุนโครงการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพในชนบท โครงการจัดตั้งสหกรณ์ผู้ผลิต สหกรณ์ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ใดๆ โครงการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับความกินดีอยู่ดี เป็นต้น

2. รูปแบบการปกครอง แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นรูปแบบการปกครองมาจากความเชื่อที่ว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศการปกครองตนเองของประชาชนดำเนินการโดยผ่านผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนตามระเบียบวิธีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เราจึงอาจสรุปหลักการที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ดังต่อไปนี้

2.1 หลักอำนาจประชาธิปไตยเป็นของปวงชน หมายความว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของรัฐ ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาและกำหนดความเป็นไปของพวกเขาเอง แต่มีได้หมายความว่าประชาชนทั้งประเทศจะต้องมานั่งถกเสียดังกล่าวทางแก้ปัญหา

2.2 หลักอำนาจประชาธิปไตยโดยของปวงชน หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง รูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่หลากหลายทางด้วยกัน ที่สำคัญคือ การเลือกตั้งตัวแทนของตนขึ้นไปทำหน้าที่ในรัฐสภา นอกจากนี้ประชาชนอาจทำได้โดยการช่วยรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครที่ตนนิยมอยู่หรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์เดียวกันเพื่อหาทางผลักดันให้นโยบายของพรรคนำมาใช้ปฏิบัติเป็นต้น

2.3 หลักอำนาจประชาธิปไตยเพื่อประชาชน สังคมประชาธิปไตยนั้น ผู้ปกครองหรือว่าผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศและรัฐบาลจะต้องไม่กระทำไปเพียงเพื่อผลประโยชน์สุขของคนในกลุ่มตนเท่านั้น ผู้ปกครองที่มาจากประชาชนในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเป็นผู้ที่กระทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ด้วยให้สมกับความไว้วางใจของประชาชนที่เลือกตนเข้ามาทำหน้าที่ไม่เช่นนั้นเมื่อครบวาระอาจจะไม่ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนในสมัยต่อไปก็ได้

2.4 หลักเหตุผลประชาธิปไตยประกอบด้วยหลักเหตุผล ทั้งนี้เนื่องจากคนแต่ละคนต่างก็มีแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป ถ้าคนปราศจากเหตุผลแล้วสังคม ก็อาจยุ่งเหยิง ไม่ได้ข้อยุติที่ดีและถูกต้อง ดังนั้นในระบอบประชาธิปไตยนั้นทุกคนต้องร่วมกันคิด โดยต่างก็เสนอความคิดเห็นแล้วอาจมีการอภิปราย มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ต่างคนต่างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยใจเป็นธรรม ข้อเสนอหรือความคิดเห็นของใครที่มีเหตุผลดีกว่าก็จะได้รับเลือกให้เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ต่อไป

2.5 หลักเสียงข้างมาก วิธีการหนึ่งที่จะรู้ได้ว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการเพื่อปวงชน คือหลักเสียงข้างมาก นั่นคือหลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์โดยการอภิปรายกันพอแล้ว ก็จะมีการออกเสียงลงคะแนนกัน ข้อเสนอที่ได้รับเสียงข้างมากที่ประชุมก็จะได้รับเลือกให้นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะถือได้ว่าเป็นข้อเสนอที่มีเหตุผลของคนส่วนใหญ่

2.6 หลักความยินยอม ประชาธิปไตยต้องมีพื้นฐานมาจากความยินยอมอีกด้วย เมื่ออำนาจประชาธิปไตยเป็นของปวงชน และปวงชนได้เลือกตั้งตัวแทนของตนเพื่อใช้อำนาจดังกล่าว จึงถือได้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกให้เข้ามาใช้อำนาจเหล่านี้ได้รับความยินยอมจากปวงชนแต่จะมีอำนาจจำกัดตามรัฐธรรมนูญและยังถูกจำกัดช่วงเวลาที่ได้รับความยินยอม คือ อาจอยู่ในวาระช่วงระยะเวลาหนึ่ง (วาระครบ 4 ปี เป็นต้น) เมื่อครบวาระหรือการยุบสภาจะมีการเลือกตั้งใหม่ หากผู้แทนราษฎรผู้ใดได้รับความไว้วางใจจากประชาชนได้รับเลือกเข้ามาทำหน้าที่ต่อไป

2.7 หลักประนีประนอมในหลายกรณี หลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้อภิปรายกันแล้วและสังเกตเห็นว่าข้อเสนอต่างๆ ที่ผู้แทนแต่ละคนเสนอไปนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก หรือมีข้อขัดแย้งไม่มากนักที่ประชุมก็อาจให้การประนีประนอมกัน โดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นเกณฑ์ ไม่จำเป็นต้องมีการลงคะแนนเสียงข้างมากก็ได้

2.8 หลักความเสมอภาคประชาธิปไตยเชื่อว่ามนุษย์ต่างก็มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน แม้แต่รัฐธรรมนูญไทยก็ยอมรับในหลักการนี้โดยเขียนไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี โดยประการอื่นก็ดี ไม่กระทำให้เกิดอภิสิทธิ์แต่อย่างใดเลย ฉะนั้นกฎหมายในสังคมประชาธิปไตยจึงบังคับใช้กับบุคคลทุกคนโดยเสมอหน้ากันหมด

2.9 หลักเสรีภาพ สังคมประชาธิปไตยนอกจากจะให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาคแล้ว ยังให้ความสำคัญกับหลักเสรีภาพด้วย กล่าวคือ รัฐในระบอบประชาธิปไตยจะต้องส่งเสริมเสรีภาพต่างๆ ของปวงชน เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การอบรมศึกษาการรวมตัวกันเป็นสมาคม เป็นต้น แต่ทั้งนี้เสรีภาพเหล่านี้จะถูกจำกัดโดยกฎหมายนั้น คือ ประชาชนต้องไม่ใช่เสรีภาพนี้เพื่อทำลายหรือรบกวนเสรีภาพของผู้อื่น

2.10 หลักนิติธรรม หมายถึง การยึดถือกฎหมายเป็นเกณฑ์กติกาและหลักประกันความเสมอภาคให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพและการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเพื่อความถูกต้อง สงบเรียบร้อยและชอบธรรม โดยรัฐบาลจะต้องบังคับใช้กฎหมายแก่คนทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ให้มีการละเมิดสิทธิ เพราะเหตุแห่งความเป็นผู้มีอิทธิพล ยศถาบรรดาศักดิ์ เงินทองหรืออภิสิทธิ์อื่นๆ

2.11 หลักการปกครองตนเอง เมื่อสังคมประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาคและหลักเหตุผล เชื่อว่ามนุษย์สามารถปรับปรุงตัวเองให้ก้าวหน้า รวมทั้งแก้ไขปัญหาของตนเองได้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง ทั้งนี้เพราะพวกเขาารู้ดีว่าคนอื่น ๆ ว่าตนเองต้องการอะไร หรือสิ่งใดที่เป็นผลประโยชน์ของพวกเขา ซึ่งผลประโยชน์เหล่านี้อาจจะอยู่ในแง่รูปธรรม เช่น สวัสดิการทางสังคมต่างๆ หรืออาจจะอยู่ในแง่ของนามธรรม เช่น เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมก็ดี

3. **วิถีชีวิตของประชาชน** วิถีชีวิตของประชาชน หมายถึง วิธีการในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่เลือกอำนวยความสะดวกการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีความเชื่ออยู่ว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยจะไร้เสถียรภาพ ถ้าบุคคลหรือสมาชิกของสังคมขาดแบบแผนของความเชื่อทัศนคติและค่านิยมที่เป็นประชาธิปไตย วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้

3.1 ใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างกัน ในทางปฏิบัติแม้ว่ามนุษย์จะไม่ได้ใช้เหตุผลตลอดเวลา แต่ก็ควรใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เพราะการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นโดยการใช้อารมณ์ จะนำมาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันโดยไม่ก่อให้เกิดความรุนแรง ซึ่งเป็นผลให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม

3.2 รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีสติสัมปชัญญะ ปราศจากอคติและมีความอดทนต่อความคิดที่แตกต่างกันไปจากตน

3.3 มีน้ำใจประชาธิปไตย กล่าวคือ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ไม่นิยมการยอมตามความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากจะถูกกลบฝังด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อถือกว่ายอมรับเสี่ยงข้างมาก เคารพในศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีจิตใจกว้างขวางพร้อมที่จะยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

3.4 สนใจกิจการบ้านเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยถือว่าเป็นหน้าที่เคารพกฎเกณฑ์หรือกติกาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด

3.5 รู้จักประนีประนอมมากกว่าที่จะตั้งต้นเอาชนะกันโดยอาศัยการขู่เข็ญบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับในเงื่อนไขของฝ่ายตนฝ่ายเดียว

3.6 มองโลกในแง่ดี สมาชิกของสังคมประชาธิปไตยจะต้องมีศรัทธาและความหวังต่อชีวิตเสมอกระบวนกรในระบบประชาธิปไตยนั้นอาจต้องใช้เวลา ความอดทน อดกลั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

3.7 มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เมื่อสมาชิกของสังคมประชาธิปไตยเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของทุกคนแล้ว ทุกคนจะเกิดความรัก ความภาคภูมิใจต่อชาติบ้านเมือง ต่างพยายามที่จะประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรม อันดีงาม และต่างก็จะพยายามทำตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากในรูปของสังคมสงเคราะห์ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมืองให้สะอาดร่มเย็นเป็นต้น

องค์ประกอบของวิถีชีวิตประชาธิปไตย

พฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยการนำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวัน จนเป็นนิสัยหรือวิถีทางชีวิต (a way of life) ซึ่งบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

แบ่งออกเป็นพฤติกรรมที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้ คือ 1) คารวธรรม หมายถึง การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 2) สามัคคีธรรม หมายถึง การร่วมมือกันในการเรียนและการทำงาน 3) ปัญญาธรรม หมายถึง การให้เหตุผลในการทำงานและตัดสินใจปัญหาต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 : 9) ได้เสนอพฤติกรรมจากการวิเคราะห์ความหมายของวิถีชีวิตประชาธิปไตย เพื่อให้เหมาะสมกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้

คารวธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

1. เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การแสดงความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส การร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ การไปรับเสด็จเมื่อพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปในถิ่นที่อยู่หรือเป็นบริเวณใกล้เคียง การปฏิบัติต่อสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมีด้วยความเคารพเมื่อได้ยินหรือเห็นบุคคลใดแสดงกิริยาวาจา หรือมีการกระทำอันไม่สมควรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องตักเตือนและห้ามไม่ให้ปฏิบัติเช่นนั้นอีก

2. เคารพซึ่งกันและกันทางกาย ได้แก่ การแสดงการเคารพซึ่งกันและกัน เช่น การทักทาย การให้เกียรติแก่ผู้อื่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลอื่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลที่อาวุโสกว่า การให้การต้อนรับแก่บุคคลและการแสดงความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

3. เคารพกันทางวาจา ได้แก่ การรู้จักพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะใช้คำพูดเหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพไม่ก้าวร้าวส่อเสียด ไม่พูดในสิ่งที่จะทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อนไม่นำความลับของผู้อื่นไปเปิดเผยและพูดนินทาหรือโกหกหลอกลวง

4. เคารพในสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ การไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกายหรือวาจารู้จักเคารพในสิทธิของคนที่มาก่อนหลัง เคารพในความเป็นเจ้าของสิ่งของเครื่องใช้และรู้จักขออนุญาตเมื่อล่วงล้ำเข้าไปในที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น

5. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น เมื่อมีผู้พูดเสนอความคิดเห็นควรฟังด้วยความตั้งใจและใคร่ด้วยวิจารณญาณ หากเห็นว่าเป็นการเสนอแนวคิดที่ดีมีประโยชน์มากกว่าความคิดเห็นของตนเองก็ควรยอมรับและปฏิบัติตาม

6. เคารพในกฎระเบียบของสังคม ได้แก่ การยึดมั่นในระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ทางสังคมและกฎหมายของประเทศ

7. มีเสรีภาพและใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี

สามัคคีธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

1. รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติเป็นที่ตั้ง ได้แก่

การทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักประนีประนอมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวม เป็นใหญ่ มีการเสียสละความสุขส่วนตนหรือหมู่คณะเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นใหญ่ หรือของชาติ

2. ร่วมมือในการทำงานหรือกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกันโดยมีบุคคลผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการร่วมกันทำงานจะต้องมีการวางแผนในการทำงานร่วมกัน ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เมื่อถึงขั้นตอนของการทำงานก็ช่วยเหลือกันอย่างตั้งใจจริง ไม่หลีกเลี่ยงหรือทำแบบเอาเปรียบผู้อื่น

3. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

4. รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม

5. ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในกลุ่ม ในหน่วยงานและสังคม

ปัญญาธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

1. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ คือ การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นการยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติเสียงส่วนมากในที่ประชุมหรือในการทำงานต่างๆ และรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

2. เน้นการใช้ปัญญา ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจปัญหา ทั้งปวง ไม่ใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจปัญหาเสมอไป

3. เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือมีเรื่องที่จะต้องตัดสินใจทุกคนต้องร่วมกันคิดและช่วยกันตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

4. ในกรณีที่มีปัญหาโต้แย้งในหมู่คณะจะต้องพยายามอภิปรายจนกระทั่งสามารถชักจูงให้กลุ่มหันไปทางใดทางหนึ่งเท่านั้นจึงจะใช้วิธีการออกเสียง

สุธรรม ปันประเสริฐ (2532 : 9) กล่าวว่า พฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตยมีลักษณะที่เหมาะสมจำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. คารวธรรม หมายถึง การเคารพในสิทธิไม่ละเมิดทางกายเคารพในวาจา คือ ต้องฟังเวลาคนอื่นพูด เคารพในแนวคิดที่มีเหตุผล

2. สามัคคีธรรม หมายถึง การคิด การพูดและการทำแบบสามัคคี ช่วยกันคิดช่วยกันทำอย่างจริงใจ

3. ปัญญาธรรม หมายถึง การคิดที่จะทำสิ่งใดๆ ด้วยความรอบรู้ใช้สติปัญญาพิจารณาเหตุผล

การปฏิบัติให้สังคมมีความสุขนั้น บุคคลสังคมจะต้องมีความเคารพในสิทธิ ไม่ละเมิดทางกาย เคารพในทางวาจา มีเหตุผลซึ่งเรียกว่าคารวธรรมอย่างไรก็ตามหากสังคม หรือชุมชนใดยึดเพียงคารวธรรม คงยังสร้างความสุขไม่ได้ ดังนั้นต้องมีความสามัคคีธรรมซึ่งก็คงหมายถึง การคิดทำอย่างมีเหตุผลและจริงใจโดยส่วนรวมและจะต้องมีปัญญาธรรมอีกด้วยซึ่งเป็นหลักธรรมที่

สำคัญเพราะในการคิดหรือการทำให้สำเร็จโดยมีความรอบรู้มีสติปัญญาอย่างมีเหตุผลซึ่งทั้ง 3 ประการเป็นการปฏิบัติตนในสังคมที่สงบสุข

โดยสรุปแล้วพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น แบ่งออกเป็นพฤติกรรมที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1) คารวธรรม หมายถึง การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 2) สามัคคีธรรม หมายถึง การร่วมมือในการเรียนและการทำงาน และ 3) ปัญญาธรรม หมายถึง การใช้เหตุผลในการทำงาน และตัดสินใจปัญหาต่างๆ นอกจากนี้พฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่กล่าวมาข้างต้นได้มีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตยของบุคคลในสังคมประชาธิปไตยนั้นด้วย

เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ณ อาคารรัฐสภา พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสรุปดังนี้

นโยบายการปฏิรูปการเมือง

การปกครองและการบริหารการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยราบรื่น สะท้อนความต้องการของประชาชน แต่สถานการณ์ทางการเมืองและการบริหารในช่วงเวลาที่ผ่านมาเกิดวิกฤติในศรัทธาของประชาชน ดังนั้น เพื่อแก้ไขวิกฤติทางการเมืองและการบริหาร รัฐบาลจึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

1. สนับสนุนการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวร เพื่อการปฏิรูปการเมือง โดยเน้นความสำคัญที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญในทุกระดับ

2. เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมืองและภาคราชการ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ส่งเสริมองค์กรอิสระและประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต ประพฤติมิชอบ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนโดยการจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. จัดทำแผนแม่บทพัฒนาการเมือง ที่เสริมสร้างระบบคุณธรรมจริยธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมและการเรียนรู้ใหม่ทางการเมือง โดยการจัดตั้ง “สภาพัฒนาการเมือง” ให้เป็น

4. จัดทำแผนแม่บทการใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติ การใช้เครื่องมือสื่อสารของรัฐ เพื่อประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ต่อการศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง

5. ส่งเสริมเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ควบคู่กับความรับผิดชอบ ต่อสังคม และผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

เพื่อจัดระบบสื่อภาครัฐ สื่อภาคเอกชนและสื่อชุมชนให้เป็นสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

6. ส่งเสริมบทบาทขององค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้มีบทบาทควบคู่กับองค์กรภาครัฐในการพัฒนาศักยภาพของประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็งสามารถพิทักษ์ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของตนและสังคมไทย

7. เน้นการบริหารทรัพยากรบุคคลและการจัดองค์กรภาครัฐให้สอดคล้องกับทิศทางการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมมีความเข้มแข็ง และประชาชนมีความสุขด้วยการดำรงชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้การรับราชการมีความเป็นมืออาชีพ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำรงชีพอย่างพอเพียง มีมโนสำนึก ตลอดจนมีสมรรถนะขีดความสามารถในการให้บริการประชาชน ตามแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา”

8. สนับสนุนการกระจายอำนาจอย่างต่อเนื่อง ตามครรลองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและปกครองตนเองได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

นโยบายเศรษฐกิจ

นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้หลักคุณธรรมกำกับการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบตลาดเสรี เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากซึ่งเปรียบเสมือนรากแก้วของประเทศ เศรษฐกิจระบบตลาดและเศรษฐกิจส่วนรวมให้มีส่วนร่วมในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ภายใต้กรอบความยั่งยืนและความพอดี โดยเน้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำและผนึกกำลังร่วมกับภาครัฐ และภาคประชาสังคม เพิ่มความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจทั้งสามภาคดังกล่าว โดยมีนโยบายหลักดังนี้

1. ภาคเศรษฐกิจฐานรากเป็นพื้นฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจไทย ซึ่งจะต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งตามแนวทางดังนี้

1.1 จะสนับสนุนให้การพัฒนาการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่เป็นทางเลือกสำคัญสำหรับเกษตรกรรายย่อย ในขณะที่ขยายโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และยกระดับคุณภาพของผลผลิตโดยอาศัยเทคโนโลยี การจัดการ และการเชื่อมโยงกับระบบตลาด

1.2 สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น จะได้รับการสนับสนุนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคตามศักยภาพทางการตลาดในระดับต่างๆ คือ ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับการส่งออก โดยจัดระบบการบริหารจัดการโครงการแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีและการจัดการ ควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านการตลาด

1.3 เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคแรงงาน ภาคเอกชน และภาครัฐ ให้ครอบคลุมถึงการพัฒนา คุณภาพและฝีมือของแรงงานในระดับต่างๆ เพื่อให้สามารถมีผลผลิตและรายได้สูงขึ้นตามมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน ตลอดจนส่งเสริมให้แรงงานทุกกลุ่มมีงานทำ มีอาชีพเสริม ได้รับ

การคุ้มครองและดูแลด้านสุขอนามัย ความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนมีหลักประกันความมั่นคง รวมทั้งสวัสดิการแรงงานอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1.4 การขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางข้างต้น จะดำเนินการควบคู่ไปกับการดูแลผู้ที่ไม่พร้อมหรือยังไม่สามารถจะปรับตัวได้โดยการจัด สวัสดิการสงเคราะห์และบริการทางสังคมที่จำเป็นอย่างทั่วถึง ดูแลโอกาสในการเรียนรู้ การศึกษา ตลอดจนการฝึกอาชีพสำหรับคนเหล่านี้และลูกหลาน การเติบโตทางเศรษฐกิจจะต้องได้รับการดูแลมิให้เกิดผลกระทบทางลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย เพื่อการนี้จะปรับปรุงบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานภูมิภาค โดยปรับปรุงระบบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคท้องถิ่น ชุมชนและภาคประชาสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อร่วมกันรับผิดชอบดูแลผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนรักษาและดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. ภาคเศรษฐกิจระบบตลาด รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่จะให้กลไกตลาดสามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ภายใต้หลักคุณธรรมและการสร้างความเป็นธรรมในภาคเศรษฐกิจ การจัดการดำเนินการที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคล และจะอาศัยกลไกการตลาดเสรีเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันด้วยความเป็นธรรม ดังนี้

2.1 การพัฒนาอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้มีการลงทุนทั้งจากในและนอกประเทศ ในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และให้ความสำคัญกับการลงทุน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านเทคโนโลยีและการสร้างทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศเป็นส่วนรวม

2.2 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะอาศัยความเป็นพันธมิตรระหว่างเอกชนและรัฐเมื่อกำลัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการบริหารจัดการในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกประเภท นอกจากนั้นจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

2.3 การส่งออก ส่งเสริมและผลักดันการส่งออกสินค้าและบริการโดยมีภาคเอกชนเป็นกลไกขับเคลื่อน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจการค้าภายในประเทศ รวมทั้งสร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าที่มีความเป็นธรรมทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

2.4 การท่องเที่ยว พัฒนาประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพมีมาตรฐานความปลอดภัยและบริการระดับสากล เน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการตลาด ท่องเที่ยวเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ

2.5 พลังงาน ส่งเสริมประสิทธิภาพและประหยัดการใช้พลังงานการพัฒนาและใช้ประโยชน์พลังงานทดแทน การสำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงานทั้งภายในประเทศหรือนอกประเทศ รวมถึงเขตพัฒนาร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด กำหนดโครงสร้างราคาพลังงานที่เหมาะสม และปรับโครงสร้างการบริหารกิจการพลังงานให้เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการแข่งขันในธุรกิจพลังงานในระยะยาว และการศึกษาวิจัยพลังงานทางเลือก

2.6 โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และวางรากฐานการทำงานอย่างเป็นระบบที่ดี สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ยึดมั่นความซื่อสัตย์ สุจริต คุณธรรม จริยธรรมเพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการที่ดีและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การวางแผนจนถึงการดำเนินโครงการ โดยขับเคลื่อนโครงการการลงทุนขนาดใหญ่ที่อยู่ในแผนแม่บทและมีความพร้อมทุกด้าน เน้นการลงทุนประเภทที่จะเพิ่มประสิทธิภาพระบบเครือข่ายการจัดการส่งสินค้าและพัสดุ การประหยัดพลังงานและลดต้นทุนการขนส่งและปัญหามลพิษ รวมทั้งโครงการการลงทุนตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อลดความสูญเสียที่จะเกิดจากอุทกภัยและภัยแล้งในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ทั้งนี้ จะจัดให้มีการจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ที่ชัดเจนขึ้นโดยเร็ว

2.7 โครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา โดยที่ราชอาณาจักรไทยได้มีการลงทุนจำนวนมากในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แต่โครงสร้างพื้นฐานทางปัญญายังอยู่ในฐานะด้อยกว่าหลายประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจะจัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาขึ้นเพื่อเร่งรัดให้มีการสร้างปัญญาในสังคมเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อสร้างความสามารถของประเทศอย่างยั่งยืน

2.8 การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้มาตรการทางเศรษฐกิจที่ผสมผสานกับหลักการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

2.9 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ จะดำเนินนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการเจรจาการค้าระหว่างประเทศทั้งกรอบทวิภาคีและพหุภาคีที่เป็นประโยชน์กับประเทศและประชาชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมของภาคประชาสังคม และให้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการที่ถูกต้อง

2.10 การปรับปรุงกฎระเบียบด้านธุรกิจการค้า ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ

การค้าให้มีความทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านการค้า สร้างความเป็นธรรมและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน

3. ภาคเศรษฐกิจส่วนรวม

3.1 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ รัฐบาลให้ความสำคัญแก่เป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการวัดความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ เพื่อการนี้จะจัดทำแผนแม่บทการสร้างเสริมประสิทธิภาพแห่งชาติโดยเป็นแผนร่วมกับเอกชนสำหรับภาคเศรษฐกิจที่สำคัญให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน

3.2 การออม มุ่งสนับสนุนการออมในทุกระดับโดยใช้นโยบายการออมที่เหมาะสมและส่งเสริมจิตสำนึกในการประหยัดเพื่อลดหนี้สินในระดับครัวเรือนและเพื่อการดำรงชีพที่ดีในวัยสูงอายุ

3.3 การเงินและการคลัง ดำเนินนโยบายงบประมาณขาดดุลเพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างพอเพียง และมีการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพร้อมๆ กับจะเสริมสร้างวินัยทางการเงินการคลังภาครัฐ โดยการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลและประหยัด

นโยบายสังคม

รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรม โดยมีนโยบายดังนี้

1. ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความร่วมมือกันในการกอบกู้และฟื้นฟูประเทศไทยในทุกด้าน โดยการสรุปบทเรียนจากปัญหาความแตกแยก ร้าวฉานและความล้มเหลวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในอดีต แล้วนำมาปรับความเข้าใจของประชาชน สร้างกระบวนการแก้ไขปัญหานั้นเน้นความสมานฉันท์ของคนในชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมเผยแพร่ตัวอย่างของความร่วมมือที่ดีและมีความสุขของทุกชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. จัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานคุณธรรมร่วมกับภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และสถาบันศาสนา เพื่อสร้างสังคมไทยที่ไม่ทอดทิ้งกัน สังคมที่ชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคมเข้มแข็ง สังคมคุณธรรมและสังคมประชาธิปไตย

3. เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและ

ท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพและประสิทธิภาพ

4. พัฒนาสุขภาพของประชาชนให้ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคมและปัญญา โดยการปฏิรูประบบสุขภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม พัฒนาระบบบริการสุขภาพทั้งยามปกติและฉุกเฉินที่สมดุลทั้งการเสริมสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การบริการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีคุณภาพให้ทั่วถึงและเป็นธรรม และจะเสนอให้มีการออกพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ

5. ส่งเสริมกีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน เพื่อให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี มุ่งเน้นการปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาให้เป็นค่านิยม เกิดความสามัคคีของคนในชาติ สนับสนุนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและอาชีพสู่มาตรฐานในระดับสากล

6. สร้างความเข้มแข็งของทุกชุมชนท้องถิ่นและประชาคมให้สามารถจัดการตนเองเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครอง และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน องค์กร อาสาสมัคร ภาคธุรกิจ สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม ปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง การดูแลเด็กและเยาวชน คนพิการ คนสูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส สนับสนุนสิทธิสตรี ตลอดจนความปลอดภัย

7. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน บนฐานของวัฒนธรรมไทยและใช้สื่อทุกรูปแบบในการสร้างสรรค์สังคม รักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ และความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเชิดชูคุณค่าและจิตวิญญาณของความเป็นไทย ตลอดจนสร้างความสามัคคี เอื้ออาทรสามัคคีของสังคมและประเทศชาติ

8. ปฏิรูประบบกระบวนการยุติธรรมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมปรับปรุงระบบการสืบสวน สอบถามการกลั่นกรองคดีและการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดี การควบคุมและฟื้นฟูผู้กระทำผิด ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีการสร้างทางเลือกในกระบวนการยุติธรรมเชิงสามัคคี รวมทั้งให้ชุมชนมีบทบาทในการประนีประนอมข้อพิพาท และป้องกันเฝ้าระวังอาชญากรรมเพื่อลดปริมาณคดี ความสูญเสียจากอาชญากรรม และความขัดแย้งของสังคม

9. ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยนำระบบงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพ

ของหน่วยงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

นโยบายการต่างประเทศ

รัฐบาลของชาติ เสริมสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาคมระหว่างประเทศ โดยการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับนานาประเทศ และสานต่อความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานของคุณธรรม ความโปร่งใส ค่านิยมประชาธิปไตย และการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรัฐบาลจึงกำหนดนโยบายดังนี้

1. ดำเนินบทบาทเชิงรุกในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสนับสนุนความปรองดองและความมั่นคงในชาติ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในภาคใต้
2. ส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน
3. เสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งจัดตั้งประชาคมอาเซียน
4. ดำเนินบทบาทสร้างสรรค์ในกรอบสหประชาชาติและกรอบพหุภาคีอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสันติภาพประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหข้ามชาติ และการสาธารณสุข
5. คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศและเสริมสร้างบทบาทของชุมชนไทยในต่างประเทศ

นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐ

สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การรักษาความมั่นคงของรัฐเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากปัญหาวิกฤติการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นสามารถแพร่กระจายความรุนแรงได้อย่างรวดเร็ว จนอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบสุขของประชาชนโดยรวม รัฐบาลจึงมีนโยบายดังนี้

1. ส่งเสริมการฉีกกำลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคมและภาควิชาการ เพื่อการป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่องในยามปกติ และนำไปสู่การระดมสรรพกำลัง เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพให้เพียงพอและทันเวลาในยามไม่ปกติ ทั้งนี้ในยามปกติรัฐบาลจะเสริมสร้างและใช้ศักยภาพของกองทัพสนับสนุนการพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้าน เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง มีความมั่งคั่งภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์สามารถป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหาที่สำคัญของชาติได้ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะน้อมนำแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาและปัญหาภัยคุกคาม

ในรูปแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ผู้ประสบภัยพิบัติ การก่อการร้าย รวมทั้งอาชญากรรม ภายในประเทศและที่มีลักษณะข้ามชาติประเภทต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมาย การค้าสิ่งของผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ เป็นต้น

2. พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง มีขีดความสามารถในการป้องกัน ป้องปรามและรักษาผลประโยชน์ ของชาติ สามารถยุติความขัดแย้งได้รวดเร็วมีระบบการข่าวที่มีประสิทธิภาพ มีขีดความสามารถด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางทหาร รวมทั้งอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเพื่อการพึ่งตนเอง ทางทหาร และนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อความต่อเนื่องในระบบ การรบมีระบบกำลัง สำรอง ระบบการระดมสรรพกำลัง และระบบส่งกำลังบำรุงที่เหมาะสมกับสถานการณ์ภัยคุกคาม นอกจากนี้ จะสนับสนุนการสร้างความร่วมมือด้านต่างประเทศและด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อน บ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ เพื่อลดความหวาดระแวง สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ สร้างสันติภาพและความสงบสุข รวมทั้งสนับสนุนภารกิจเพื่อสันติภาพและปฏิบัติการเพื่อ มนุษยธรรมภายใต้กรอบของสหประชาชาติและผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ความพยายามพัฒนาประชาธิปไตยในระดับสูงยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นสถาบันการศึกษา ทุกแห่งควรเห็นความสำคัญที่จะปลูกฝังการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยให้นักเรียน ในความรับผิดชอบมีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อสร้างเยาวชน ให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ประถมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายข้อ 7 ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทยเป็น พลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกจากนี้ยังได้กำหนดไว้ในกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส.2.2 : เข้าใจในระบบการเมืองการปกครองในสังคม ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (รุจิร ภู่อาระ, 2545 : 8-21)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศต้องการพลเมืองที่มีคุณลักษณะของความเป็น ประชาธิปไตย การที่ประเทศจะได้พลเมืองที่มีลักษณะของความเป็นประชานิยมนั้นจำเป็นต้อง อาศัยสถาบันที่สำคัญ 2 สถาบัน คือ สถาบันบ้านและโรงเรียนทั้งสองสถาบัน และต้องช่วยกัน

ส่งเสริมสมาชิกในสถาบันของตนให้ได้ใช้การดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจึงจะเป็นที่เข้าใจและแทรกซึมเข้าไปในชีวิตของบุคคลได้

ประชาธิปไตยในโรงเรียน

หลักสูตรและการสอน

การจัดการศึกษาจะต้องให้สอดคล้องกับระบบการปกครองประเทศ เมื่อประเทศปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย รัฐจะต้องมีนโยบายให้การศึกษาเพื่อให้พลเมืองเป็นประชาธิปไตย โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการฝึกอบรมพลเมืองให้เกิดความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับระบบการปกครองดังกล่าว บุคคลที่จะดำเนินการในโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐคือ คณะครูและผู้บริหารโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 3) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกับการฝึกวิถีชีวิตประชาธิปไตยไว้ว่า เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเน้นให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้กระบวนการกลุ่มสอดแทรกเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ไม่ใช่แยกสอนในเรื่องประชาธิปไตยโดยเฉพาะ การฝึกในวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น เน้นให้ทางโรงเรียนฝึกฝนโดยสอดแทรกเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่วนเรื่องของระบบประชาธิปไตยโรงเรียนสามารถฝึกฝนนักเรียนหลังจากที่ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนได้รับการฝึกฝนนักเรียนหลังจากที่ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนได้รับการฝึกฝนเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในห้องเรียนจนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ต้องการเน้นพอสมควรแล้ว การฝึกฝนเรื่องประชาธิปไตยสามารถดำเนินการได้ในรูปของคณะกรรมการนักเรียน แล้วให้คณะกรรมการนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยโดยการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการฝึกฝนระบบประชาธิปไตยนอกห้องเรียนต่อไป

หัวใจในเรื่องการสร้างเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนได้สำเร็จนั้นแท้จริงแล้วอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน โดยเฉพาะการฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย การฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาปกครองดูแลกันเองภายในกลุ่มหรือจะเรียกกันว่า "การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย" ก็ได้ เพราะเวลาส่วนใหญ่ของนักเรียนจะอยู่ที่การเรียนการสอนครูต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยแก่นักเรียนซึ่งนักเรียนจะได้ใช้ประโยชน์จากการเข้าเรียนในโรงเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ คือ ได้รับทั้งความรู้ ความสามารถและคุณธรรม ความรู้ความสามารถที่จำเป็น คือ ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ วิธีเรียนรู้ คุณธรรมที่จำเป็น คือ

คุณธรรมในการอยู่ร่วมกับคนอื่น ซึ่งก็หมายถึงสิ่งที่เราเรียกว่า ประชาธิปไตย ส่วนกิจกรรมสร้างเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยอื่นๆ เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง การแบ่งกลุ่มทำความสะอาดอาคารเรียน การจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้ถือว่าเป็นกิจกรรมรอง

กรมสามัญศึกษา (2538 : 84) ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และ จุดเน้นในการสร้างเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์ในการสร้างเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตย

1.1 มีจิตใจที่สนับสนุนและยึดมั่นในกติกากฎการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.2 เห็นความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้วางใจผู้อื่น มองโลกในแง่ดี รู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลในการสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

1.3 สนใจในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองโดยสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน

2. ขั้นตอนการสร้างเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตย

2.1 กำหนดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ต้องการโดยผู้บริหาร ครู และนักเรียนร่วมกันแล้วแต่กรณี

2.2 เลือกกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ต้องการ

2.3 ดำเนินการตามกิจกรรมที่เลือกแล้ว เช่น ทำงานเป็นกลุ่ม การสาธิตการอภิปราย

2.4 ประเมินพฤติกรรมที่กำหนด

2.5 สร้างบรรยากาศให้เกิดพฤติกรรม เมื่อพบว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว ต้องกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น ครูทำเป็นแบบอย่าง ออกระเบียบของโรงเรียน จัดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เป็นต้น

3. การสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยตามขั้นตอนที่เป็นระบบ มุ่งเน้นที่จะสร้างในจุดต่างๆ 4 จุดคือ

3.1 จัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เช่น มีการกระจายอำนาจไปตามสายงาน จัดทำรายละเอียดและขอบเขตงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจน เลือกคนให้เหมาะสมกับงาน

3.2 การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถเลือกแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้มีนิสัยในการปรับปรุงตนเอง เป็นการสอดแทรกให้เกิดคุณลักษณะประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน

3.3 การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างเสริมประชาธิปไตยเช่นการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

3.4 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สะอาด สดชื่นร่มรื่น สวยงาม ที่เกิดจากความร่วมมือในการจัดสร้างบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนจะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความรู้สึกรักใคร่และจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยแก่บุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

การเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนคงมิใช่เพียงแค่สอนให้นักเรียนรู้ว่าประชาธิปไตยคืออะไร แต่ควรปลูกฝังให้เกิดในวิถีชีวิตของนักเรียนด้วยการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน โดยให้หลักการประชาธิปไตย ทั้งหลักเสรีภาพ หลักเหตุผล หลักความเสมอภาค หลักการยึดถือเสียงข้างมาก และหลักภราดรภาพเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตทุกขณะจิตอย่างเป็นธรรมชาติ จึงสามารถหล่อหลอมกลมกล่อมเกล่าให้นักเรียนมีจิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และการเสริมสร้างประชาธิปไตยในวิถีชีวิตให้เกิดในโรงเรียนควรทำพร้อมกันทุกจุดทุกด้าน (ธเนศ ขำเกิด, 2535 : 76)

กิจกรรมการเรียนการสอน

การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นต้นทางโรงเรียนจะต้องมีการสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนโดยครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มอย่างถูกต้อง แล้วจะเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในตัวนักเรียนซึ่งจะแตกต่างกันตามระยะเวลา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 46)

1. ระยะเวลา 3 เดือนแรก ระยะเวลาเป็นการสร้างเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่ครูเป็นผู้กำหนด กฎ ระเบียบ ที่ให้นักเรียนปฏิบัติตามและเป็นผู้ตัดสินลงโทษ ถ้านักเรียนปฏิบัติผิดกฎระเบียบดังกล่าว เมื่อเริ่มฝึกอบรมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มปกครองกันเอง นักเรียนจะดื้อรั้น ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มและห้องเรียน ไม่เชื่อฟังประธาน ไม่เคารพความคิดเห็น หรือข้อท้วงติงจากสมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อนๆ พฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏชัดเจนในเวลา 1-2 เดือนแรก ถ้าครูพยายามต่อไปอีกสักระยะหนึ่งก็จะเห็นความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 คารวธรรม นักเรียนจะเคารพและเชื่อฟังประธาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประธานตักเตือนให้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่นักเรียนและครูร่วมกันตั้งขึ้น นักเรียนจกยกมือเมื่อต้องการพูดและจะพูดต่อเมื่อได้รับอนุญาต ไม่พูดแซงในขณะที่คนอื่นกำลังพูด รู้จักฟังคนอื่นพูดมีมารยาทในการฟัง รู้จักขออนุญาตเมื่อต้องการหยิบยืมของใช้ของเพื่อนๆ รู้จักเข้าแถวเมื่อต้องการใช้บริการพร้อมๆ กันหลายคน

รู้จักแสดงความเคารพครู บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสและผู้ที่มีความระหว่าๆ ไป

1.2 สามัคคีธรรม นักเรียนจะปฏิบัติงานต่างๆ ร่วมกับเพื่อนๆ ตามข้อตกลงของหมู่คณะ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ แต่จะยังไม่ถึงคุณภาพของงานที่นักเรียนร่วมมืออย่างจริงจัง ในระยะนี้ได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ช่วยกันค้นคว้าตามที่ครูกำหนดช่วยกันทำงานศิลปะ งานเกษตรรวมไปถึงงานที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบอื่นๆ อีก เช่น ช่วยกันปิดประตู หน้าต่างห้องเรียน ปิดน้ำประปาที่มีคน เปิดทิ้งไว้ ไม่ทิ้งขยะในสถานที่ที่ไม่ควรทิ้ง โดยครูคำนึงถึง อยู่เสมอว่าครูต้อง ทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีด้วย

1.3 ปัญญาธรรม นักเรียนรู้จักใช้เหตุผลอย่างง่ายๆ ตั้งแต่การเลือกประธานกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การตั้งปัญหาเพื่อซักถามผู้รายงาน นักเรียนจะถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ทำไม อย่างไร เพราะเหตุใดมากขึ้น การตอบปัญหาต่างๆ จะตอบด้วยเหตุผล แต่ยังเป็นเหตุผล ง่ายๆ รู้จักช่วยกันคิดแก้ปัญหาของกลุ่มโดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

อย่างไรก็ตามสิ่งที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นภาพรวมๆ ของนักเรียนทั้งโรงเรียน ซึ่งถ้า เริ่มต้นสร้างเสริมพร้อมๆ กันแล้วนักเรียนในชั้นต่างๆ เช่น ประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 อาจจะเปลี่ยนแปลง น้อยกว่านักเรียนในชั้นสูงขึ้น

2. ระยะเวลาประมาณ 6 เดือน เมื่อฝึกนักเรียนได้ประมาณ 6 เดือน วิถีชีวิตประชาธิปไตย ของนักเรียนจะปรากฏให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะสังเกตได้ดังนี้

2.1 คารวธรรม นอกจากนักเรียนจะมีพฤติกรรมดังกล่าวไว้ในข้อ (1) แล้ว จะมีพฤติกรรมต่างๆ ปรากฏให้เห็นอีก เช่น ในการทำงานในกลุ่มนักเรียนจะเคารพประธานเชื้อฟัง ประธานอย่างเคร่งครัด เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ตั้งใจฟังสมาชิกในกลุ่มพูดหรืออภิปราย มีมรรยาทในการฟังไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นไม่ว่าด้วยกายหรือวาจา มีความเคารพนบนอบต่อคน ทั่วไป กล่าวถึงผู้อื่นในแง่ดีไม่พูดจาส่อเสียด ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของ สังคม ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

2.2 สามัคคีธรรม นอกจากนักเรียนจะมีพฤติกรรมดังกล่าวไว้ในข้อ 1.2 แล้วนั้นจะเห็น ว่านักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและตั้งใจจะให้งานเสร็จและต้องการ ให้งานมีคุณภาพมากขึ้นด้วย นักเรียนมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมรู้จักรักษาสาธารณสมบัติ มากขึ้น เช่น นักเรียนจะไม่ทิ้งเศษขยะลงบนถนนหรือในที่สาธารณะต่างๆ จะใช้ทรัพยากรอย่าง เหมาะสม เช่น จะใช้น้ำ ไฟอย่างประหยัด

2.3 ปัญญาธรรม นักเรียนจะเป็นผู้มีเหตุผลมากขึ้น จะสังเกตจากการอภิปรายแสดง ความคิดเห็นจะพูดหรือจะอภิปราย นักเรียนจะหาเหตุผลประกอบการอภิปราย จะไม่อภิปรายด้วย

อารมณ์ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่คณะเดียวกัน นักเรียนจะรู้จักร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีที่เหมาะสม

ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน จะเห็นได้ว่านักเรียนมีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ไม่ว่าจะสังเกตในด้านคารวธรรม สามัคคีธรรม หรือปัญญาธรรม หลังจากนั้นนักเรียนจะค่อยๆ มีพฤติกรรมแต่ละอย่างดีขึ้นภายใน 1 ปี นักเรียนจะมีคารวธรรมอยู่ในเกณฑ์ที่พึงประสงค์และเหมาะสมกับวัย ในด้านสามัคคีธรรมนั้นนอกจากจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ประโยชน์ของโรงเรียนหรือชุมชนมากขึ้น ส่วนปัญญาธรรมนั้นนักเรียนจะคิดจะทำหรือแก้ปัญหาใดๆ ด้วยเหตุผลหรือด้วยหลักการจะไม่ทำหรือแก้ปัญหาใดๆ ด้วยความพอใจหรือด้วยอารมณ์

การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ทำกันอยู่โดยทั่วๆ ไปนั้น ใช้วิธีการหลายๆ วิธี เช่น การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติ การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนการสอน ดังกล่าวหากได้แก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงอีกเล็กน้อยโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการเรียนการสอน ก็จะช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายประการ เช่น ต้องการสร้างคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยจากการสอนเรื่องชีวิตในบ้านก็สามารถปลูกฝังได้เช่น ถ้าจะทำให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการจัดบ้านและใช้บ้านเป็นสถานที่ฝึกฝนนักเรียนให้ทำงานร่วมกับคนอื่นเป็น ครูก็จำเป็นต้องจัดให้นักเรียนเป็นกลุ่ม มอบงานให้แก่แต่ละกลุ่มปฏิบัติ เช่น บางกลุ่มจัดครัว

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มในเรื่องเกี่ยวกับบ้านดังกล่าว บ้านก็จะเป็นสื่อเป็นสถานที่ฝึกฝนการทำงานร่วมกับคนอื่น ฝึกฝนวิธีการจัดและดูแลรักษาบ้าน เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นนี้แล้วก็จะทำให้นักเรียนเกิดการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีสัมมาคารวะ และสัมมาวาจาไปด้วย คุณลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม อันเป็นองค์ประกอบของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยหรือเรียกผู้ดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยว่า ผู้มีวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั่นเอง ในการสอนเรื่องอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าครูใช้กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติเป็นสื่อกลางเพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ตามเนื้อหาวิชาและฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย นักเรียนก็จะได้รับทั้งความรู้ตามเนื้อหาวิชาและวิถีชีวิตประชาธิปไตยไปพร้อมๆ กัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยจึงมิได้หมายถึงการแยกสอนเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียวหรือมิได้หมายถึงการให้เด็กเรียนแต่เรื่องประชาธิปไตยตลอดทั้งวันเท่านั้น หากแต่หมายถึงการใช้ทุกเนื้อหาวิชาใช้ทุกกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนเป็นสื่อเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทั้งความรู้ตามเนื้อหาวิชาและเกิดวิถีชีวิตประชาธิปไตย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยนั้น โรงเรียนมีบทบาทสำคัญ และรวมถึงบุคคลที่มีความสำคัญอีก 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ซึ่งควรมีบทบาท ดังนี้

บทบาทโรงเรียนแบบประชาธิปไตย

โรงเรียนเป็นองค์กรของระบบการบริหารการศึกษาที่จะต้องนำนโยบายเป้าหมายและจุดประสงค์ของการศึกษามาสู่ภาคปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็ทำหน้าที่สถาบันใจสังคมในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีวัฒนธรรมและอยู่ในสังคมประชาธิปไตย การจัดโรงเรียนที่ดีจะต้องจัดโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดโรงเรียนให้มีชีวิตชีวมี่บรรยากาศแห่งความเป็นมิตร เด็กมาโรงเรียนด้วยความสุขสนใจและชอบที่จะอยู่โรงเรียน
2. จัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์ที่เด็กจะนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตเมื่อออกไปสู่โลกภายนอก มีความรู้ในการเป็นพลเมืองดี สามารถประกอบอาชีพได้ตามอัธยาศัยของตน
3. จัดโรงเรียนให้เป็นแบบฉบับที่ดีที่เด็กจะอยู่ในสังคมประชาธิปไตยเพื่อให้นักเรียนได้เลียนแบบในการประพฤติปฏิบัติที่จะนำไปใช้ในครอบครัว ในสังคมประชาธิปไตยและให้เห็นทำเป็นนิสัย เช่น ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย การรักษาความสะอาดของร่างกาย การประพฤติปฏิบัติในสังคม การรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
4. จัดโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนและครูมีความรู้สึกร่วมกันว่าโรงเรียนเป็นของทุกคน ในโรงเรียน จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน มีความร่วมมือกัน มีความเห็นอกเห็นใจกันและมีความเข้าใจกันอย่างดี
5. จัดโรงเรียนให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นสมบัติของชุมชนทุกคน จะต้องมีส่วนที่ให้ความร่วมมือปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียน

การจัดโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ความรู้ด้านวิชาการ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทุกคนในสังคมหวังว่า โรงเรียนซึ่งได้รับมอบหมายจากสังคมให้ช่วยพัฒนานักเรียนนั้น จะสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีความรู้ทั่วไปทั้งด้านเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ และสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและไปประกอบอาชีพได้ ความรู้ทางวิชาการของโรงเรียนจะดีหรือไม่อยู่ที่การพัฒนาหลักสูตร พัฒนาวิธีการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา มาใช้พัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลและข้อสำคัญก็คือความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของครูใน

โรงเรียน ความขยันและความตั้งใจทำงานของคุณ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจต่องานด้านวิชาการของโรงเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดโรงเรียน

2. การจัดระบบที่ดี โรงเรียนมีบุคลากรหลายฝ่ายและที่สำคัญก็คือ ครู นักเรียน คนงาน ภารโรง มีทั้งเอาใจใส่ต่องานจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ในความเป็นจริงบุคลากรทั้งหมดจะต่างกันไปตามพื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคล เราจะต้องทำงานในโรงเรียนอย่างมีความสุขนั้นจะต้องให้เกิดความร่วมมือกัน ให้มีความขัดแย้งกันน้อยที่สุด มีความคิดเห็นลงรอยเดียวกัน มองเห็นเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ให้ความร่วมมือ โรงเรียนจึงต้องมีการจัดระบบงานที่ดี ได้แก่

2.1 การจัดสายงานและการแบ่งงาน การจัดสายงานก็คือ การจัดองค์กรในโรงเรียน จะต้องให้รู้ว่าใครทำหน้าที่อะไร รับผิดชอบงานส่วนไหน บุคคลใดจะขึ้นกับใครตามลำดับชั้น ในระบบการศึกษามักจะแบ่งงานตามหลักของหน้าที่ความรับผิดชอบและวิธีการจัดการศึกษา กล่าวคือ จะแบ่งงานออกเป็นงานวิชาการ บุคลากร งานบริหารทั่วไป งานการเงินและพัสดุ และจะแบ่งงานตามระดับชั้นที่ทำการสอน มีหัวหน้าระดับชั้นรับผิดชอบงานชั้น และพฤติกรรมของนักเรียนรวมทั้งการประเมินผลการพัฒนาความรู้ในหมวดวิชา เป็นต้น

2.2 การกำหนดหน้าที่ของครูทำได้ยาก เพราะหน้าที่ของครูมีมากมายแต่ก็สามารถจัดกำหนดหน้าที่ของครูได้โดยอาศัยระเบียบต่างๆ

2.3 การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่สร้างเสริมความเข้าใจอันดีของบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน ตลอดจนชุมชนให้เกิดความร่วมมือในการปรับปรุงโรงเรียนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมให้มีสมาคมครูผู้ปกครอง สมาคมนักเรียนเก่า เป็นต้น

2.4 การจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการวางแผนปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาวิธีสอน การประเมินผล การปรับปรุงกิจการของโรงเรียน การประชุมจะต้องจัดให้มีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.5 การดำเนินงานของโรงเรียน ควรจัดในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานต่างๆ แบ่งความรับผิดชอบให้คณะครูในโรงเรียนมีบทบาทในโรงเรียนโดยทั่วถึง มอบอำนาจให้ครูได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบ รู้จักวินิจฉัยงานต่างๆ สามารถตัดสินใจในขอบเขตหน้าที่ของตนได้ พิจารณาลู่ทางแก้ปัญหา อุปสรรค มีการติดตามและประเมินผลการบริหารโรงเรียน จะต้องส่งเสริมให้ครูมีน้ำใจเป็นประชาธิปไตยและครูสามารถนำแบบฉบับของประชาธิปไตยไปจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมและปฏิบัติต่อนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจประชาธิปไตยและนำไปปฏิบัติในทางที่ถูกต้องต่อไป

บทบาทของผู้บริหาร

การจัดองค์กรภายในโรงเรียน ผู้บริหารสามารถจัดได้ตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนดให้ แต่ถ้าจะแสดงให้เห็นว่าองค์กรนั้นมีประชาธิปไตยก็ต้องดูที่ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนว่ามีส่วนร่วมในการช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยแก้ปัญหาและร่วมรับผิดชอบบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของโรงเรียนนั้นได้รับอำนาจตามกฎหมายให้บริหารโรงเรียนตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งบางครั้งจะมีลักษณะเผด็จการผูกขาดความรับผิดชอบ โอกาสที่จะผิดพลาดการบริหารจึงมีมากและโอกาสจะพัฒนางานพัฒนาคนจึงมีน้อย ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องคำนึงถึงบทบาทในฐานะผู้จัดการและผู้ร่วมงานคนหนึ่งของคนในโรงเรียนด้วย การจัดองค์กรจึงน่าจะมีลักษณะดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบสูงสุดต่อการดำเนินงานในโรงเรียนตามที่ทางราชการกำหนด แต่ถ้าวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารที่เป็นประชาธิปไตยแล้วสามารถจำแนกได้เป็น 3 บทบาทด้วยกันคือบทบาทในฐานะผู้บังคับบัญชาเป็นผู้รับนโยบายและหลักการตามแผนพัฒนาการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ในฐานะเป็นผู้ร่วมงานแม้ว่าผู้บริหารจะมีอำนาจในการสั่งการตามที่กฎหมายได้มอบไว้ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาก็ตาม แต่ถ้าผู้บริหารนั้นมีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยแล้ว การใดๆ ก็ตามจะต้องอาศัยบทบาทในฐานะเป็นผู้จัดการและผู้ร่วมงานมาใช้ในการตัดสินใจสั่งการด้วย

1.1 บทบาทในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา

1.1.1 เป็นผู้ที่มีอำนาจในการสั่งการตามกฎหมาย

1.1.2 เป็นผู้รักษาและปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

1.1.3 เป็นผู้ควบคุม กำกับ ดูแลสิ่งงานต่างๆ ของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความ

เรียบร้อย

1.1.4 เป็นผู้ให้ความเสมอภาคและความเป็นธรรมแก่บุคลากรในโรงเรียน

1.2 บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดการ

1.2.1 เป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงาน

1.2.2 เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานจัดหาสถานที่วัสดุ

อุปกรณ์และงบประมาณ

1.2.3 เป็นผู้จัดและกระตุ้นให้มีการดำเนินงานประชุมปรึกษาหารือระดมความคิด

1.2.4 เป็นผู้ใช้ข้อมูลจากการที่กลุ่มเสนอแนะมาประกอบการพิจารณาและตัดสินใจ

ในการบริหารงาน

1.2.5 ติดตามผลการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.3 บทบาทในฐานะเป็นผู้ร่วมงาน

1.3.1 เป็นผู้นำของกลุ่มกระตุ้นและผลักดันให้สมาชิกได้ร่วมงาน ร่วมแก้ปัญหา
ร่วมรับผิดชอบ

1.3.2 ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติและการ
ดำเนินการตามข้อตกลง

1.3.3 สร้างความเป็นกันเองกับบุคลากรในโรงเรียน ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ร่วมแก้ปัญหา

1.3.4 ประสานงาน ประสานประโยชน์ เป็นที่พึ่งพิงและเป็นที่พักพิง

1.3.5 ให้อำนาจและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน

1.3.6 ให้ออกสแก่บุคลากรในการทำงานตามความรู้ ความสามารถและความถนัด
ของแต่ละบุคคล

1.3.7 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่จำเป็นและไม่ควรแสดงตนเป็นผู้มีอำนาจแต่ผู้เดียว

2. ลักษณะการจัดองค์กร ลักษณะการจัดองค์กรที่เป็นประชาธิปไตยควรมีลักษณะดังนี้
(กรมสามัญศึกษา 2536 : 43-51)

2.1 พิจารณาจัดแบ่งกระจายงานไปตามสายงานผู้ช่วยผู้บริหาร หมวดวิชา ระดับชั้น
หน่วยงาน โดยให้แต่ละหน่วยงานมีกรรมกรหรือกลุ่มทำงานร่วมกันรับผิดชอบ

2.2 จัดทำรายละเอียดลักษณะงานและขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน

2.3 คณะกรรมการแต่ละหน่วยงานมีส่วนร่วมประชุมเสนอแนะความคิดเห็น วิเคราะห์
ปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อยุติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและเป็นประโยชน์สำหรับส่วนรวม

2.4 การเลือกหัวหน้าหน่วยงาน ผู้บริหารควรเลือกคนที่มีความสามารถเหมาะสมกับ
งานแล้วให้ทำหน้าที่ไปสรรหาคนมาร่วมเป็นกรรมกร ไม่ควรสั่งการคนเดียว

2.5 จัดให้มีระบบการควบคุม นิเทศติดตาม ประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไข
ในโอกาสต่อไป

การจัดองค์กรในโรงเรียนที่แสดงความเป็นประชาธิปไตย แต่ละโรงเรียนสามารถจัดได้ตาม
ระเบียบแบบแผนตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้ตายตัวสามารถยืดหยุ่นได้ตาม
ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนและควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2536 : 8-14)

1) เปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละงานร่วมกันกำหนดรายละเอียดลักษณะงานและขอบเขตหน้าที่ความ
รับผิดชอบอย่างชัดเจน 2) มีการแบ่งกระจายงานไปตามสายงานต่างๆ ได้แก่ ผู้ช่วย ผู้บริหาร ฝ่าย
งานหมวดวิชา โดยให้แต่ละงานมีคณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือกลุ่มรับผิดชอบร่วมกัน 3) การ
พิจารณามอบหมายงานโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถและความ
ถนัดของแต่ละบุคคล 4) คณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือกลุ่มรับผิดชอบแต่ละงานมีส่วนร่วมใน

การประชุมเสนอความคิดเห็น การวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อยุติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและเป็นประโยชน์สำหรับส่วนรวม 5) มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงการจัดองค์กร รายละเอียดลักษณะงาน และขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรเข้าใจ 6) จัดระบบให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผลโรงเรียนทั้งในด้านโครงสร้างสภาพแวดล้อม การปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงาน 7) มีกรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการบริหารโรงเรียน เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองครู คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดการศึกษาที่ไม่แปลกแยกชุมชนเป็นบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาและสร้างเสริมการปกครองตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าว มีแนวปฏิบัติดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2536 : 19)

3.1 โรงเรียนมีแผนและโครงการพัฒนาและให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องการปกครองตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3.2 โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาให้ประชาชนในชุมชนได้ตระหนักสิทธิและหน้าที่ของตนต่อระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่ชาติบ้านเมืองมุ่งเน้น เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การต่อต้านการซื้อเสียง เป็นต้น

3.3 บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ความรู้และเจตคติที่ดีด้านประชาธิปไตยแก่นักเรียน เช่น การเชิญบุคลากรเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น

3.4 บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และเจตคติด้านประชาธิปไตยแก่ชุมชน เช่น ส่งเสริมให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่องประชาธิปไตยแล้วนำไปเผยแพร่ส่งครู-อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชนหรือการจัดนิทรรศการทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

3.5 รณรงค์ส่งเสริมด้วยการประชาสัมพันธ์หลาย ๆ รูปแบบใช้ชุมชนใช้สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดองค์กรที่เป็นประชาธิปไตยมีองค์ประกอบสำคัญและทำให้การดำเนินงานคือ บทบาทของผู้บริหารที่ต้องเป็นแบบอย่าง การจัดองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานและมีการประสานงานอย่างมีส่วนร่วมและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สนับสนุนกันและกันและให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต

บทบาทของครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 18-20) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทและภารกิจของครูประถมศึกษา มีหน้าที่ดูแลทั่วไป การให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมโฮมรูม การประสานสัมพันธ์

การพัฒนาคุณภาพการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หากพิจารณาจะพบว่าบทบาทที่จะต้องปฏิบัติดูแลทั่วไป เช่น การดูแลผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง การเดินแถว การจัดกิจกรรมโฮมรูม อบรมสั่งสอนผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ คอยแนะนำแนวทางในด้านการเรียนการศึกษาคือ การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนในสังคมและอื่นๆ ด้านการให้คำปรึกษา คือ การจะสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถรู้จักเข้าใจ ยอมรับตนเอง มองปัญหาตนเอง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง ด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมผู้เรียนรายบุคคล เน้นทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต ด้านการประสานงานสัมพันธ์กับฝ่ายต่างๆ เพื่อพัฒนาการทำงานและเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ด้านสุดท้ายการพัฒนาคุณภาพและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดว่าผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพเป็นรายบุคคล โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนและกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดให้

บทบาทของครูในการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย การทำงานเป็นกลุ่ม ครูในฐานะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาประชาธิปไตยให้นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน
2. ปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนในงานที่ครูเห็นว่าควรกระทำ
3. กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. ให้ที่ประชุมตัดสินใจปัญหาต่างๆ โดยครูไม่ตัดสินใจเอง เว้นแต่นักเรียนตัดสินใจผิดพลาดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ครูจะคัดค้านให้นักเรียนตัดสินใจใหม่

5. นำมติที่ประชุมของนักเรียนไปปฏิบัติจริง
6. พยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วยความจริงใจ
7. ให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนในกลุ่ม
8. ช่วยแนะนำการอภิปรายอยู่ในประเด็น
9. ใช้เทคนิคต่างๆ ของกระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนปกครองกันเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 11) กล่าวถึงการจัดกลุ่มว่า การจัดกลุ่มและกระบวนการกลุ่มการฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มนั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งที่จะแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในการพัฒนาประชาธิปไตยโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีแนวทางในการจัดกลุ่มและกระบวนการทำงานกลุ่มดังต่อไปนี้

1. การจัดกลุ่ม การจัดนักเรียนเป็นกลุ่มนั้น ครูควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มทำได้หลายวิธี เช่น ให้เลือกเข้ากลุ่มโดยเสรี ครูแบ่งให้หรือจัดให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นๆ

1.2 จำนวนนักเรียนในกลุ่ม แต่ละกลุ่มควรมีนักเรียนจำนวนประมาณ 2-8 คน ถ้าห้องเรียนมีนักเรียนมากควรจัดกลุ่มละ 7-8 คน หรือพิจารณาจัดกลุ่มตามความเหมาะสม

1.3 จำนวนกลุ่มในห้องเรียน จัดตามสมควรกับนักเรียนและตามความเหมาะสมกับคาบเวลาและลักษณะเนื้อหาของกิจกรรม

2. กระบวนการทำงานกลุ่ม เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการฝึกนักเรียนให้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยลักษณะ การดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1 ตำแหน่งหน้าที่ในกลุ่ม เช่น ประธาน เลขานุการและสมาชิกในกลุ่ม

2.2 ที่นั่งในกลุ่มจัดให้เหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

2.3 การกำหนดงานให้กลุ่มทำโดยปกติการทำงานกลุ่มทุกชนิดต้องถือหลักว่างานทุกชิ้นทุกคนต้องมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบงานที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนครูต้องมอบให้ตามขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 มอบงานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยบัตรงาน

2.3.2 การวางแผนงานว่าจะไปทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เป็นต้น

2.3.3 การปฏิบัติงานตามแผนทุกขั้นตอนจะต้องปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2.3.4 การสรุปผลงานแต่ละข้อที่วางแผนไว้ได้ผลอย่างไร

2.3.5 การรายงานแต่ละกลุ่มสรุปผลงานที่ได้ไปศึกษาค้นคว้า

2.3.6 การซักถาม เปิดโอกาสให้กลุ่มได้ซักถามปัญหาต่างๆ

2.3.7 การอภิปรายและนำเสนอสรุป ตัวแทนนักเรียนนำอภิปรายกลุ่ม

2.3.8 การจดบันทึกให้นักเรียนจดบันทึกเป็นของตนเอง

2.4 การประเมินผลการทำงานกลุ่มการประเมินผลการทำงานกลุ่ม แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

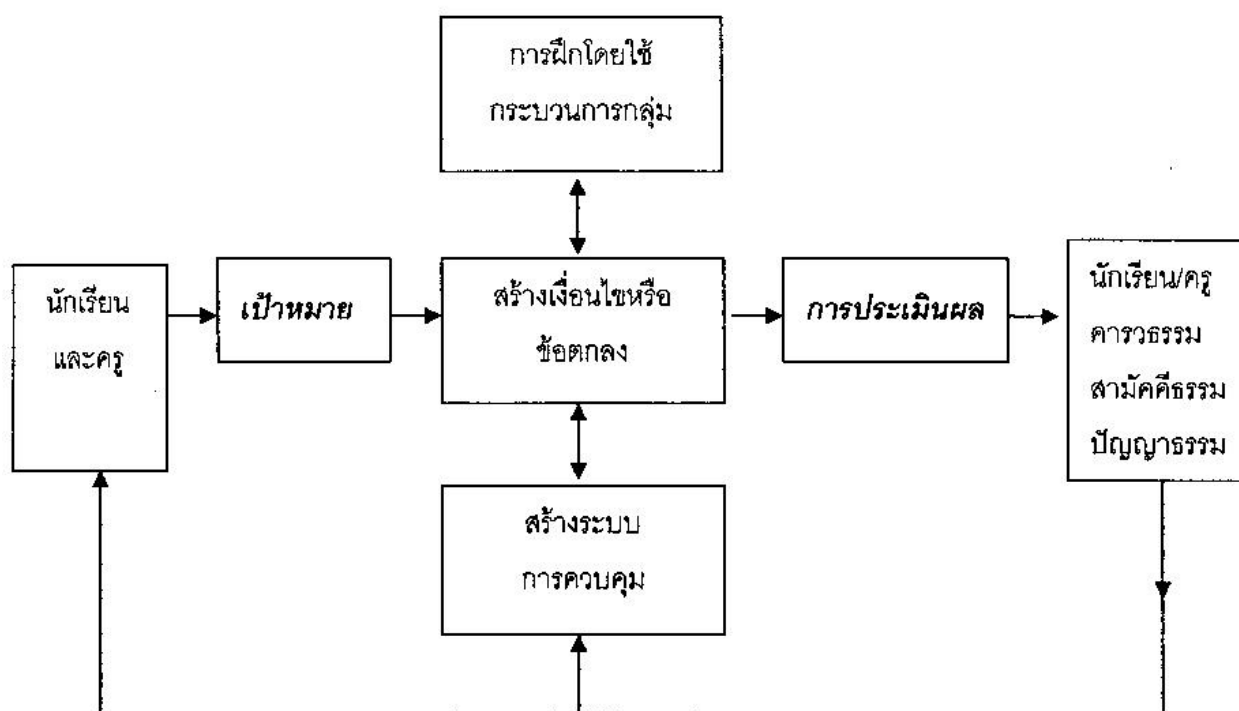
2.4.1 กลุ่มประเมินผลการทำงานของกลุ่มเกี่ยวกับเนื้อหาหรือผลงานครูประเมินผล การปฏิบัติงานของกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา

2.4.2 ครูประเมินผลการทำงานกลุ่มของนักเรียน เกี่ยวกับเนื้อหาหรือผลงาน การปฏิบัติตนของนักเรียน บันทึกผลการปฏิบัติงาน การติดตามผล

บทบาทของนักเรียน

นักเรียนจะต้องแสดงออกในลักษณะของผู้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยการวางแผน การปฏิบัติจริงและการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

การสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยหรือการฝึกฝนให้นักเรียนมีคารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญารธรรมนั้น สามารถสอดแทรกไปในกลุ่มประสบการณ์/รายวิชาใดๆ ก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอากระบวนการกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งด้านเนื้อหาวิชา และด้านคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน การสอนเรื่องใดหรือกลุ่มวิชาใดก็ตาม ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนครูควรกำหนดเป้าหมายแล้วนำมาสร้างเงื่อนไขของกลุ่ม เพื่อนำเอาไปสอนอาจเรียกว่า ข้อกำหนดหรือข้อตกลงก็ได้ พร้อมกับสร้างระบบหรือวิธีการควบคุมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตาม ข้อตกลงนั้น ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการฝึกพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 4

โรงเรียนพรานิลวัชระ

สภาพปัจจุบัน

โรงเรียนพรานิลวัชระ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ 45 ถนนสุขุมวิท ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ รหัสไปรษณีย์ 10270 โทรศัพท์ 0-2394-2070 โทรสาร 0-2380-4458 เว็บไซต์ <http://school.obec.go.th/praneelwatchira> อีเมล praneel_45@yahoo.com มีเนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 97 ตารางวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จัดการศึกษาระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2) และระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) และช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

ผู้บริหารโรงเรียน ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน มีรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน ครู 45 คน นักเรียน 1,685 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2549) มีอาคารเรียน 4 หลัง ห้องเรียน 42 ห้อง ห้องพิเศษ 19 ห้อง และมีอาคารห้องสมุด 1 หลัง สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนได้รับการดูแลรักษาอยู่ตลอดเวลา ทำให้โรงเรียนสะอาด ร่มรื่น สวยงามมีบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

1. ข้อมูลนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ตารางที่ 1 จำนวนห้องเรียน และนักเรียนรายชั้น

ระดับชั้น	จำนวน ห้องเรียน	จำนวน นักเรียน
ระดับปฐมวัย		
อนุบาลปีที่ 1	3	100
อนุบาลปีที่ 2	3	102
รวม	6	202
ระดับประถมศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 1	6	246
ประถมศึกษาปีที่ 2	6	249
ประถมศึกษาปีที่ 3	6	259
ประถมศึกษาปีที่ 4	6	244
ประถมศึกษาปีที่ 5	6	242
ประถมศึกษาปีที่ 6	6	243
รวม	36	2,483
รวมทั้งหมด	42	1,685

ที่มา : โรงเรียนพรานิลวัชระ, 2549 [ออนไลน์]

2. ข้อมูลครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2549

ตารางที่ 2 จำนวนครู จำแนกตามเพศ และวุฒิทางการศึกษา

ประเภท	ปริญญาโท		ปริญญาตรี		อื่น ๆ		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ข้าราชการครู							
- ผู้บริหาร	1	2	-	-	-	-	3
- ครู	-	2	3	37	1	2	45
รวม	1	4	3	37	1	2	48

ที่มา : โรงเรียนพรานีลวัชระ, 2549 [ออนไลน์]

การดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียนพรานีลวัชระ

การดำเนินการด้านประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อปลูกฝัง ฝึกฝนพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ด้านการทำงานร่วมกันในรูปของคณะกรรมการที่เน้นกระบวนการกลุ่มจนเป็นนิสัยหรือวิถีชีวิตที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัย นักเรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น พฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย คารวธรรม ได้แก่ เคารพเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเคารพผู้ฟังและผู้พูด การปฏิบัติตามข้อตกลง การไม่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ได้แก่ การร่วมกันทำงานตามบทบาทและหน้าที่ การยอมรับผลงานกลุ่ม การรักหมู่คณะและช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม ได้แก่ การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและอธิบายได้ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลบนข้อมูลที่ถูกต้อง พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านระบบประชาธิปไตย ได้แก่ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมวางแผนกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดของโรงเรียน กิจกรรมสภานักเรียน

กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ได้ดำเนินการ

1. กิจกรรมการเลือกตั้งประธานนักเรียนและคณะกรรมการสภานักเรียน
2. กิจกรรมกลุ่มสี ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมดูแลรักษาความสะอาด
3. ภายในบริเวณที่รับผิดชอบ กิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียน ฯลฯ

4. กิจกรรมความปลอดภัยเกี่ยวกับการจราจรภายในโรงเรียน สारวัตกรนักเรียน
5. กิจกรรมหน้าเสาธงเช้าและเย็น
6. กิจกรรมการเดินทาง โดยใช้ธงแดง

รูปแบบขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 จัดให้มีการเลือกตั้งประธานนักเรียนและสารวัตกรนักเรียน ตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำหรือตัวแทนในด้านต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 จัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มสี่ต่างๆ จำนวน 6 กลุ่มสี่ คือ สีแดง สีเหลือง สีชมพู สีเขียว สีแสด และสีฟ้า โดยให้มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยเท่าๆ กัน ทุกกลุ่มสี่ พร้อมทั้งจัดให้มีการเลือกประธานกลุ่มสี่ รองประธานกลุ่มสี่ กรรมการฝ่ายต่างๆ ภายในกลุ่มสี่ และมอบหมายให้มีครูประจำกลุ่มสี่คอยให้คำปรึกษา

ขั้นตอนที่ 3 จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็น 6 โชน ภายในบริเวณโรงเรียนพร้อมทั้งจัดทำตารางหมุนเวียนหน้าที่กันระหว่างกลุ่มสี่สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในการรับผิดชอบดูแลเรื่องความสะอาดตลอดทั้งวันที่เปิดทำการ

ขั้นตอนที่ 4 มอบหมายให้ประธานนักเรียนและสารวัตกรนักเรียนคอยควบคุม ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มสี่ นำมาเสนอในกิจกรรมหน้าเสาธงในตอนเช้า พร้อมกับมอบธงผ่านการยอมรับในผลงานของกลุ่มสี่นั้นๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชัยยงค์ รุรัตน์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ดังนี้

- 1) บทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยความจริงใจ ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด ในการเรียนการสอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนไม่ใช่เป็นผู้บอกความรู้ทั้งหมดแก่นักเรียน ครูปฏิบัติในระดับมาก การวางแผนการเรียน การสอนในบางโอกาสนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน ครูปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2) บทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยตั้งใจอย่างใด อย่างหนึ่งทางวาจาและการกระทำ ครูปฏิบัติในระดับมากนักเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมขึ้นมาเองโดยเชิญครูมาเป็นที่ปรึกษาและขออนุมัติกิจกรรมจากโรงเรียนครูปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 3) เปรียบเทียบบทบาทของครูผู้สอนในการ

สร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำแนกตามเพศและขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างครูชายกับครูหญิง มีบทบาททั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน และครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน

4) ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ขาดงบประมาณ ขาดการติดตามผล ครูผู้สอนบางส่วนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร นักเรียนขาดความรู้ ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้า ขาดการวางแผนและการประสานงาน สภาพแวดล้อมในสังคมไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย

เกษมสุข ศรีชนะ (2534 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครู ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภายในโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่าปัจจัยภายนอกโรงเรียน 2) ปัจจัยภายในโรงเรียนที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านครู นักเรียนและสภาพทั่วไปของโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร คือ การมีความรับผิดชอบสูง การบริหารงานแบบประชาธิปไตยและการสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และข้อเสนอแนะต่างๆ ปัจจัยด้านครู คือ การมีความรับผิดชอบสูง มีการจัดกิจกรรมคณะกรรมการนักเรียนหรือสภานักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างข้อตกลงในห้องเรียนร่วมกันและควบคุมกันเอง ปัจจัยด้านนักเรียน คือ การที่มีความรักความผูกพันและศรัทธาในตัวครู การมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยด้วยความสมัครใจและมีความรับผิดชอบในกลุ่ม กระทำบทบาทและหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมาย ปัจจัยด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน คือ การที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะเวลานานพอสมควรอย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป 3) ปัจจัยภายนอกโรงเรียน มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและด้านชุมชน ปัจจัยด้านผู้ปกครอง คือ การเคารพศรัทธาในตัวครูและเชื่อถือในชื่อเสียงเกียรติคุณของโรงเรียน การกล้าแสดงความคิดเห็น ตีชมวิพากษ์วิจารณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมแก่โรงเรียน ปัจจัยด้านชุมชน คือ การที่ชุมชนได้รับการพัฒนามีไฟฟ้า ประปา สถานีอนามัย มีการคมนาคมติดต่อได้สะดวกและสมาชิกของชุมชนวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน

วิมลพรรณ กลางมณี (2536 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อประชาธิปไตยด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใจดี อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการ

การสอนแบบปกติมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านคารวธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรมสูงขึ้นภายหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภายหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

วิรัชญา วิจารณ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง กิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนดีเด่นในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานภาพของครูผู้เป็นหัวหน้าโครงการและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ครูเป็นหัวหน้าโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมมากกว่า 8 ปี เคยผ่านการอบรม ประชุมสัมมนา และมีตำแหน่งหน้าที่เป็นครูปฏิบัติการสอน โรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นในภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลางมีครูในโรงเรียน จำนวน 7-12 คน และตั้งอยู่นอกพื้นที่กันดารและเสี่ยงภัย 2) กิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นในภาคใต้ จำนวนกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดมี 18-19 กิจกรรม กิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนที่โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดเรียงตามลำดับมากน้อยดังนี้ กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมอาหารกลางวัน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน กิจกรรมตรวจสุขภาพ กิจกรรมทำความสะอาดสถานที่และ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยนักเรียน กิจกรรมการสอนข่าวและเหตุการณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างระบบประชาธิปไตย กิจกรรมรับรู้ความคิดเห็น กิจกรรมการจัดนิทรรศการ กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ 3) ลักษณะกิจกรรมที่จัดโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นในภาคใต้ ส่วนใหญ่ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และเอกสารต่างๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเผยแพร่ โดยมีวิธีการดำเนินการจัดดังนี้ ด้านการเตรียมการ มีการเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เตรียมครูที่ปรึกษาและเตรียมนักเรียน ด้านการดำเนินการ นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ จากนั้นในแต่ละกลุ่มดำเนินการเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มประชุมกลุ่ม เพื่อวางแผนการปฏิบัติงานมอบหมายงานให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มครูที่ปรึกษาคอยแนะนำช่วยเหลือขณะปฏิบัติงานและมีรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผล ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการนักเรียนที่รับผิดชอบร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงาน

สุนีย์ ช่วยออก (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความสำนึกต่อความเป็นพลเมือง ในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความสำนึกต่อความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับขั้นการเห็นคุณค่าและตอบสนอง มีค่าเฉลี่ยความสำนึกต่อความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยในคุณลักษณะคารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรมอยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิงและนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พงษ์ประพันธ์ ดิยะสัจญ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาค่านิยมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์ มีค่านิยมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน รวมทั้งมีความชื่นชมและความมุ่งมั่นอยู่ในระดับ ที่ 3 คือ ขั้นการเห็นคุณค่าโดยมีค่านิยมประชาธิปไตยด้านการเมืองการปกครอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ และต่ำสุดคือ ด้านสังคม และมีค่าเฉลี่ยของความมุ่งมั่นสูงกว่าความ ชื่นชมในทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบค่านิยมประชาธิปไตยระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่านิยมประชาธิปไตยของนักเรียนหญิง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนชายและเปรียบเทียบค่านิยมประชาธิปไตยของนักเรียน ที่ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกันพบว่า ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชร รัตนวัน (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการสนับสนุนกิจกรรม ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาใน ภาพรวมตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้าน กระบวนการและด้านผลผลิต มีผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีผล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และผลการดำเนินงานโครงการในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนด้าน ผลผลิตมีผลอยู่ในระดับมาก 2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบ โครงการ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและขนาด ใหญ่ มีความคิดเห็นต่อผลของโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้าน ปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ส่วนด้านบริบทไม่แตกต่างกัน 3) เมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ การทำงาน และวุฒิการศึกษาที่มีต่อผลของโครงการ ด้านบริบทด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น

และด้านผลผลิต พบว่าไม่แตกต่างกัน 4) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของโครงการในทัศนะของผู้บริหารครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ปกครองนักเรียนด้านผลผลิตพบว่า ไม่แตกต่างกัน

จิรวรรณ มีแก้ว (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การให้ชุดการแนะแนวในการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดบางคู จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) ภายหลังจากทดลอง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามโปรแกรมการสอนปกติมีคะแนนวิถีชีวิตประชาธิปไตยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 2) ภายหลังจากทดลองนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนว มีคะแนนวิถีชีวิตประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามโปรแกรมการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิทยา กิตติพร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและนักเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยใน โรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีทัศนะต่อการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ 2) ผู้บริหารครูและนักเรียนมีทัศนะต่อการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ธงชัย แสงทอง (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบมีการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มด้านการบริหารกิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน ด้านการบริหารกิจกรรมการสอนข่าวและเหตุการณ์ ด้านการบริหารกิจกรรมอาหารกลางวัน ด้านการบริหารกิจกรรมการทำความสะอาดอาคารสถานที่และด้านบทบาทของโรงเรียนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในชุมชนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนของโรงเรียนมีการบริหารกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้เป็นหัวหน้าโครงการ และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ ในภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ด้านคณะกรรมการนักเรียน ด้านการสอนข่าวและเหตุการณ์ ด้านอาหารกลางวัน ด้านสหกรณ์นักเรียน และด้านบทบาทของโรงเรียนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในชุมชน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และเมื่อทดสอบแบบ Sheffe' พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารกิจกรรมการทำความสะอาดอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้เป็นหัวหน้าโครงการ และครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

วิชัย สีเมฆ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บ้างดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยเนื้อหาที่จัดเน้นวิถีชีวิตและระบอบประชาธิปไตย องค์ประกอบที่สร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย คือ การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน กิจกรรมดำเนินการตามระบบประชาธิปไตย กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมบริการอาหารกลางวัน กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมสภานักเรียน ลักษณะและวิธีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการเข้ากับทุกวิชา ผลการดำเนินงานปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคารวะธรรมและด้านสามัคคีธรรมมาก โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านคารวะธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม และด้านส่งเสริมระบบประชาธิปไตยที่สำคัญได้แก่ นักเรียนไม่มีสัมมาคารวะเคารพครู อาจารย์ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามกระบวนการกลุ่มที่โรงเรียนและหมู่คณะจัดขึ้น นักเรียนขาดเหตุผลในการคิดตัดสินใจในการกระทำกิจกรรมต่างๆ และนักเรียน ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้ได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้ ครูอาจารย์ควรอบรมกิริยามารยาท คุณธรรมจริยธรรมหน้าเสาธงตอนเช้าทุกวัน ควรใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกกลุ่ม ประสพการณ์ ควรฝึกนักเรียนให้รู้จักแสวงหาข้อมูลเพื่อใช้เป็นเหตุผลและใช้กระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้

วีรดา ชูสิกราน (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของบุคคลสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายโรงเรียน ฝ่ายชุมชน และฝ่ายนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 ทั้งภาพรวมและรายด้าน 3) แนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถานศึกษา บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาบนพื้นฐานความถูกต้องและมีเหตุผลสนับสนุน สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่องผู้ที่ปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

สิทธา แก้ววิจิตร (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนประชาธิปไตยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก 2) ครูผู้สอนเพศชาย และครูผู้สอนเพศหญิง มีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน 3) ครูผู้สอนที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน

อุดม พิณฑทอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5 อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนก่อนการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5 นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดพฤติกรรมตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย และระบบประชาธิปไตย เช่น การเคารพสิทธิผู้อื่น การเคารพต่อกฎระเบียบ การดูแลควบคุมตนเอง การใช้เหตุผล การยอมรับผู้อื่น ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในห้องเรียน นอกห้องเรียน และในชุมชน มีกิจกรรมการเลือกหัวหน้าชั้น กิจกรรมตั้งกฎในห้องเรียนกิจกรรมตั้งกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมกลุ่มรักษาความสะอาด กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการเลือกคณะกรรมการนักเรียน และกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยด้านคุณธรรม มีผลทำให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกติกาสังคม ทุกคนให้เกียรติทั้งกาย วาจา และความคิด การจัดกิจกรรมพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม มีผลทำให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรม

ประชาธิปไตย มีการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม แบ่งปัน ร่วมงานกัน และประสานงานกับตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีการประสานงานตามข้อตกลงของกลุ่ม การจัดกิจกรรมพัฒนาดำเนินงานเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม มีผลทำให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและแยกแยะข้อมูลโดยใช้สติปัญญา และการดำเนินกิจกรรมระบบประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมพบว่า นักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนของกลุ่มและติดตามประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มในรูปคณะกรรมการ และผลการวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาประชาธิปไตยด้านคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม อยู่ในระดับน่าพอใจ ผลการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดกิจกรรมด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น และความรู้ในการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ คือ ด้านคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม และด้านระบบประชาธิปไตย แต่ยังมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมต่อไป ได้แก่ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ การดำเนินงานต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นตลอด ทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน (Dixon, 1998 : 4609) ได้ทำการศึกษาปัญหาที่สืบทอดกันมาในการปฏิรูปโรงเรียนเพื่อเป้าหมายในการสร้างเป็นประชาธิปไตย เมื่อแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยมีความหมายหลากหลายที่ขัดแย้งกัน การปริทัศน์ทฤษฎีประชาธิปไตยให้แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 แนว คือ แนวเสรีนิยม แนวการมีส่วนร่วม และแนวชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนตรงกันข้ามทั้ง 8 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของแต่ละบุคคลและของมวลชน ทศนะที่มีต่อการปกครอง รูปแบบการมีส่วนร่วม การเข้าถึงสารสนเทศและการเผยแพร่ ลักษณะของปัญหาและความรู้ขนาดของประชากรและขอบเขต และค่านิยมที่จัดลำดับความสำคัญจำเป็นไว้แล้วผลการศึกษา พบว่า ผู้นำทางการศึกษาด้านการปฏิรูปโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ คาร์ล กลิกแมน, ฮีโอดอร์ ไฮเชอร์ และเอนรี เลวิน เหล่านี้ได้อธิบายการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นประชาธิปไตยในเบื้องต้นในด้านองค์ประกอบทางแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบแนวชุมชนและละเลยองค์ประกอบเกี่ยวกับแนวความคิด เช่น แบบแนวการมีส่วนร่วม และแบบแนวเสรีนิยม เช่น กฎหมายการเลือกตั้งเพื่อตั้งให้ใครปกครองและรัฐบาลที่เป็น ตัวกลางเผยแพร่หรือกลไกการบังคับใช้กฎหมาย หรือค่านิยมที่มีค่าสูง เช่น การแข่งขัน เสถียรภาพ และระเบียบเหล่านี้ไม่ได้เป็นหรือไม่สนใจในแผนการปฏิรูปที่เสนอไว้เลย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและ

ต่างประเทศจะเห็นได้ว่าปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนประถมศึกษามัธยมศึกษา ด้านคณาจารย์ สัมคคีธรรม ปัญญาธรรม และด้านส่งเสริมประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่ นักเรียนไม่มีสัมมาคารวะเคารพครูอาจารย์ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามกระบวนการกลุ่มที่โรงเรียนและหมู่คณะจัดขึ้น นักเรียนขาดเหตุผลในการตัดสินใจในการกระทำกิจกรรมต่างๆ และนักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ปัจจัยภายในโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่าปัจจัยภายนอกโรงเรียน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านครู นักเรียนและสภาพทั่วไปของโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบสูง มีการบริหารงานแบบประชาธิปไตยให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และข้อเสนอแนะต่างๆ ส่วนด้านครูก็ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างหลากหลายและด้านนักเรียนก็ต้องมีความรักความผูกพันและศรัทธาในตัวครู มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยด้วยความสมัครใจและมีความรับผิดชอบในกลุ่มกระทำบทบาทและหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมาย การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนก็จะประสบผลสำเร็จถึงแม้จะใช้เวลาบ้างแต่ก็คุ้มค่ามหาศาล

ไฮล์แมน (Heilman, 1999 : 33-35) ได้ทำการศึกษาความซับซ้อนของความเชื่อของครูที่สอนประชาธิปไตยและประชาคมในหลักสูตรโรงเรียน โดยใช้คำถามสำคัญเกี่ยวกับประชาธิปไตยต่อไปนี้สัมภาษณ์ครูผู้สอนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 9 คน ควบคู่ไปกับการสังเกต คือ แนวคิดทางปรัชญาเกี่ยวกับประชาธิปไตยของครูเป็นอย่างไร ความเข้าใจและการสอนประชาธิปไตยของครูได้รับ ผลกระทบอย่างไรจากสภาพสังคม จากโรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันและจากความต้องการของนักเรียน ผลการศึกษาให้ลักษณะมุมมองของครูเรื่องมิติเกี่ยวกับประชาธิปไตยและการศึกษา ด้านปรัชญา ด้านสังคมวิทยา ด้านสถาบัน และด้านการสอน ความยากลำบากทางปฏิบัติหรือการไม่มีข้อมูลผูกพันในด้านใดๆ ในทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถจะลดทอนความสามารถของครูที่จะสอนอย่างเป็นประชาธิปไตยได้ ถึงแม้ว่าการสร้างเชิงปรัชญาของครูเกี่ยวกับโลกทางสังคมและการเมืองแสดงให้เห็นว่ามีอิทธิพลที่เข้มแข็ง ต่อแนวทางที่ประชาธิปไตยถูกสอนไปตามความเข้าใจของครู

สรุปจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังประชาธิปไตยแก่นักเรียนโดยเฉพาะในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเพื่อสนองความต้องการของสังคม ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนมีลักษณะเพื่อการปลูกฝังประชาธิปไตยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง

มาจากตัวครูเอง ที่ขาดความรู้เรื่องประชาธิปไตย ส่งผลให้พฤติกรรมการสอนไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนนั้นครูจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย ครูจะต้องสอดแทรกกระบวนการประชาธิปไตยในการสอนกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีการสอนให้นักเรียนได้ประสบการณ์ ได้ความรู้ ได้คิดจากการกระทำ รู้จักปัญหาและวิธีแก้ปัญหาอย่างมีทักษะกระบวนการ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ใช้กติกากลุ่มในการแก้ปัญหาเพื่อให้นักเรียนรู้จักสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบและมีเหตุผล ซึ่งถ้าโรงเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จะทำให้การส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานี่ลว้ชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้าราชการครูโรงเรียนพรานี่ลว้ชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานี่ลว้ชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และระบบประชาธิปไตย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) โดยเรียงลำดับจาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร เครื่องมือ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2540)

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 119-132) แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

2. ศึกษาหลักการวิธีการสร้างเครื่องมือจากหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. สร้างเครื่องมือฉบับร่างโดยผู้วิจัยนำมาปรับโดยดูจากคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าและนิยามศัพท์ โดยระบุจำนวนข้อในประเด็นที่ถามเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียน จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

3.1 พฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตย

3.1.1 คารวธรรม จำนวน 18 ข้อ

3.1.2 สามัคคีธรรม จำนวน 11 ข้อ

3.1.3 ปัญญาธรรม จำนวน 5 ข้อ

3.2 ระบบประชาธิปไตย จำนวน 6 ข้อ

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1) นายณัฐวุฒิ สังข์สิลา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนพรานิลวัชระ

2) นางวัฒนา รวยสำราญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3) ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก นักวิชาการศึกษา 9 ชช. (ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์ วิจัย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

7. จากการหาค่า IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.66 – 1.00

8. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

9. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

10. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไข เสร็จสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรของการวิจัยครั้งนี้

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนพรัณิลวัชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. การแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้ครู 48 ฉบับ
3. การรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 48 ฉบับ ได้คืน 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.67

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และให้คะแนนแบบสอบถาม
2. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าสถิติพื้นฐาน ดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ(%)
 - 2.2 ข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรัณิลวัชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมแยกเป็นรายด้านและรายข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
 - 2.3 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรัณิลวัชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 โดยการแจกแจงความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยโดยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการเข้ารับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยโดยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม) และด้านระบบประชาธิปไตย จำนวน 40 ข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นภาพรวมและรายด้าน และนำค่าเฉลี่ยที่ได้เทียบกับเกณฑ์และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ดังนี้ (นิภา เมธาวีชัย, 2543 : 125)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าวนิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 1 ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตย โดยการแจกแจงความถี่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าวนิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการเข้ารับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง และแปลความหมาย รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	5	11.36
หญิง	39	88.64
รวม	44	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 50 ปี	18	40.91
สูงกว่า 50 ปี	26	59.09
รวม	44	100.00
3. ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา	1	2.27
ปริญญาตรี	39	88.64
ปริญญาโท	4	9.09
รวม	44	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. การเข้ารับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรม ประชาธิปไตยในโรงเรียน		
เคย	32	72.73
ไม่เคย	12	27.27
รวม	44	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.64 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 11.36 มีอายุสูงกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.09 นอกนั้นมีอายุต่ำกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.91 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 88.64 ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 9.09 เคยเข้ารับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.73

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง และแปลความหมาย มีรายละเอียดดังตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตย

รายการ	ครู (N = 44)		
	μ	σ	ระดับ
1. วิถีชีวิตประชาธิปไตย	3.80	0.57	มาก
2. ระบบประชาธิปไตย	3.81	0.52	มาก
รวมเฉลี่ย	3.80	0.55	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยและด้านระบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนด้านระบบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.81 และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย 3.80 อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นรายด้านย่อย

รายการ	ครู (N = 44)		
	μ	σ	ระดับ
1. คารวธรรม	3.89	0.62	มาก
2. สามัคคีธรรม	3.82	0.60	มาก
3. ปัญญาธรรม	3.40	0.61	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.80	0.55	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนด้าน คารวธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.89 รองลงมาคือ ด้านสามัคคีธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.82 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และด้านปัญญาธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.40 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนา
 ประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานี่ลว้ชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (คารวธรรม)
 เป็นรายข้อ

ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (คารวธรรม)	ครู (N = 44)		
	μ	σ	ระดับ
1. แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	4.39	0.62	มาก
2. ปฏิบัติตนต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์	4.36	0.57	มาก
3. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์	4.39	0.66	มาก
4. ชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	3.19	0.71	มาก
5. เข้าแถวรับสิ่งของหรือรับบริการตามลำดับก่อนหลัง	3.93	0.87	มาก
6. ตั้งใจฟังในขณะที่คนอื่นกำลังพูด	3.09	1.01	ปานกลาง
7. ยกมือขออนุญาตประธานหรือผู้ที่กำลังพูดอยู่ทุกครั้งก่อนที่จะพูด	3.25	1.08	ปานกลาง
8. พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่กล่าวร้ายเสียดสีผู้อื่น	3.52	0.79	มาก
9. ปฏิบัติตามมติของกลุ่ม	3.84	0.83	มาก
10. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.75	0.78	มาก
11. ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม	3.86	0.82	มาก
12. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	3.89	0.92	มาก
13. ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น	3.73	0.87	มาก
14. ปฏิบัติตามกฎหมาย	4.25	0.75	มาก
15. ไม่ใช้หรือหยิบสิ่งของของผู้อื่นและของส่วนรวมโดยไม่ได้รับ อนุญาต	4.02	0.73	มาก
16. ไม่เข้าไปในสถานที่ของผู้อื่นและของส่วนรวมโดยไม่ได้รับ อนุญาต	3.98	0.76	มาก
17. ไม่กระทำให้ทรัพย์สิน สถานที่ของผู้อื่นและของส่วนรวมเสียหาย	3.98	0.88	มาก
18. ไม่รังแก กลั่นแกล้ง หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น	3.86	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย	3.89	0.62	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (คารวธรรม) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.39 รองลงมา คือ ปฏิบัติตนต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (สามัคคีธรรม) เป็นรายข้อ

ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (สามัคคีธรรม)	ครู (N = 44)		
	μ	σ	ระดับ
19. มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่	3.57	0.73	มาก
20. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามบทบาทหน้าที่	3.86	0.85	มาก
21. ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม	3.91	0.74	มาก
22. ร่วมประเมินผลการทำงานของกลุ่ม	3.66	0.78	มาก
23. ชื่นชมผลงานของกลุ่ม	3.93	0.50	มาก
24. ร่วมรับผิดชอบในผลงานของกลุ่ม	3.89	0.75	มาก
25. ยินดีรับฟังคำติชมของผู้อื่น	3.98	0.70	มาก
26. ร่วมกันพิจารณาของกลุ่มและเมื่อมีข้อผิดพลาดก็ร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไข	3.70	0.85	มาก
27. แนะนำช่วยเหลือเพื่อนและหมู่คณะ	3.89	0.69	มาก
28. ให้กำลังใจเพื่อนและหมู่คณะ	3.93	0.66	มาก
29. เสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่นหรือส่วนรวม	3.66	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.82	0.60	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (สามัคคีธรรม) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยินดีรับฟังคำติชมของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.98 รองลงมา คือ ชื่นชมผลงานของกลุ่ม และให้กำลังใจเพื่อนและหมู่คณะ มีค่าเฉลี่ย 3.93 และช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (ปัญญาธรรม) เป็นรายข้อ

ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (ปัญญาธรรม)	ครู (N = 44)		
	μ	σ	ระดับ
30. พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล	3.48	0.70	ปานกลาง
31. ระบุและอธิบายเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ	3.32	0.67	ปานกลาง
32. แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล	3.39	0.66	ปานกลาง
33. รวบรวมข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลายๆ แหล่งข้อมูล	3.43	0.79	ปานกลาง
34. แยกแยะข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุผล	3.36	0.72	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.40	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (ปัญญาธรรม) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.48 รองลงมา คือ รวบรวมข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลายๆ แหล่งข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 3.43 และแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล มีค่าเฉลี่ย 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ ด้านระบบประชาธิปไตย เป็นรายชื่อ

ด้านระบบประชาธิปไตย	ครู (N = 44)		
	μ	σ	ระดับ
35. เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความสมัครใจ	3.98	0.59	มาก
36. มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนงานของกลุ่ม เช่น การเสนอแนะ การให้ข้อมูล ฯลฯ	3.66	0.75	มาก
37. ปฏิบัติตามนโยบายแผนงานของกลุ่ม	3.71	0.64	มาก
38. บอกหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่ม	3.70	0.63	มาก
39. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มเพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะกลุ่ม	3.48	0.70	ปานกลาง
40. เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตามบทบาทหน้าที่	4.30	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย	3.81	0.52	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ ด้านระบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตามบทบาทหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.30 รองลงมา คือ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความสมัครใจ มีค่าเฉลี่ย 3.98 และปฏิบัติตามนโยบายแผนงานของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และแปลความหมาย มีรายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงปัญหา และแนวทางแก้ไขของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน
โรงเรียนพำนักวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตย

ปัญหา	จำนวน	แนวทางแก้ไข	จำนวน
1. นักเรียนไม่เชื่อฟังสารวัตรนักเรียน	30	1. ฝึกสารวัตรนักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง	32
2. นักเรียนขาดระเบียบวินัยในตนเอง	27	2. จัดระบบการดูแลนักเรียนให้ต่อเนื่อง	28
3. ครูขาดการดูแลติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	26	3. ฝึกอบรมนักเรียนให้รู้จักหน้าที่	24
4. นักเรียนขาดความรับผิดชอบ	23	4. ลดภาระงานของครูให้น้อยลง	21
5. จำนวนนักเรียนมากเกินไป	22	5. ฝึกอบรมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ	18
6. ครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาดูแลนักเรียน	18	6. มอบหมายงานให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ	17
7. นักเรียนที่เป็นรุ่นพี่ไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง	16	7. ลดกิจกรรมของโรงเรียนให้ลดน้อยลง	16
8. ระบบการดูแลควบคุมนักเรียนยังไม่ได้	12	8. มอบหมายให้นักเรียนรับผิดชอบโดยครูติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด	12
9. บริเวณโรงเรียนคับแคบ	10	9. โรงเรียนควรกำหนดบตลงโทษให้รัดกุม	10
10. นักเรียนคนใดมีปัญหาให้ครูเรียกคุยส่วนตัว	9	10. โรงเรียนควรรับนักเรียนให้น้อยลง	10
		11. ครูต้องจัดเวลาให้เหมาะสมจะได้มีเวลาดูแลนักเรียน	8
		12. ควรขอความร่วมมือจากผู้ปกครองช่วยปลูกฝังระเบียบวินัยให้นักเรียน	4
		13. จัดพื้นที่ของโรงเรียนให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า	3
		14. ควรจัดกิจกรรมยกย่องนักเรียนที่มีระเบียบวินัย	2
		15. ครูควรสร้างศรัทธาให้นักเรียนรักโรงเรียน	1

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตยตามความคิดเห็นของครูสูงสุด คือ นักเรียนไม่เชื่อฟังสารวัตรนักเรียน รองลงมาคือ นักเรียนขาดระเบียบวินัยในตนเอง และครูขาดการดูแลติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตยตามความคิดเห็นของครูสูงสุด คือ ฝึกสารวัตรนักเรียนให้ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง รองลงมาคือ จัดระบบการดูแลนักเรียนให้ต่อเนื่อง และฝึกอบรมนักเรียนให้รู้จักหน้าที่ ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ไว้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียน และศึกษาปัญหาแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนต่อไป ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการครู ได้แก่ คณะผู้บริหาร และครูโรงเรียนพร้าโนลวัชระ ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และระบบประชาธิปไตย แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (%) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าโนลวัชระ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุสูงกว่า 50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยได้รับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพำนักวัชรสังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยและด้านระบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ระบบประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย สรุปรายละเอียดแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนมากที่สุดในด้านคารวธรรม รองลงมา คือ ด้านสามัคคีธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัญญาธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของคารวธรรม พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (คารวธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมา คือ ปฏิบัติตนต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ในส่วนของสามัคคีธรรม พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (สามัคคีธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยินดีรับฟังคำติชมของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ชื่นชมผลงานของกลุ่ม และให้กำลังใจเพื่อนและหมู่คณะ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ในส่วนของปัญญาธรรม พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (ปัญญาธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ รวบรวมข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลายๆ แหล่งข้อมูล และแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2.2 ด้านระบบประชาธิปไตย พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนด้านระบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตามบทบาทหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความสมัครใจ และปฏิบัติตามนโยบายแผนงานของกลุ่ม อยู่ในระดับมากตามลำดับ

3. ปัญหาและแนวทางแก้ไขของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยและด้านระบบประชาธิปไตยตามความคิดเห็นของครู สูงสุดคือ นักเรียนไม่เชื่อฟังสารวัตรนักเรียน รองลงมาคือนักเรียนขาดระเบียบวินัยในตนเอง และครูขาดการดูแลติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครูได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยและด้านระบบประชาธิปไตย สูงสุดคือ ฝึกสารวัตรนักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง รองลงมาคือ จัดระบบดูแลนักเรียนให้ต่อเนื่อง และฝึกอบรมนักเรียนให้รู้จักหน้าที่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาประชาธิปไตย ในด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านระบบประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งผลให้ครูมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียนมีการพัฒนาในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยพบว่า ครูมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการวชิธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสามัคคีธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านปัญญาธรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรดา ชุติกราน (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า วิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายโรงเรียนและนักเรียนด้านการวชิธรรม สามัคคีธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และจากงานวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของด้านการวชิธรรม พบว่า แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการดำเนินการจัด

กิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างต่อเนื่องทุกโอกาส ทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีคารวธรรม สำหรับตั้งใจฟังใน ขณะที่คนอื่นกำลังพูด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนยังขาด ทักษะในการฟังเป็นอย่างมาก ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนมีทักษะด้านนี้เพิ่มขึ้น สำหรับข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าภาพรวม ได้แก่ ชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์, ยกมือขออนุญาตประธานหรือผู้ที่กำลังพูดอยู่ทุกครั้งก่อนที่จะพูด, พูดด้วยถ้อยคำ สุภาพ ไม่กล่าวร้ายเสียดสีผู้อื่น, ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น, ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น, ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม และไม่รังแก กลั่นแกล้ง หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น เหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย(คารวธรรม)ที่ครูจะต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะ มากยิ่งขึ้น ด้านสามัคคีธรรม พบว่า ยินดีรับฟังคำติชมของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก แสดงว่า นักเรียนมีน้ำใจประชาธิปไตย มีจิตใจกว้างขวางพร้อมที่จะยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จาก ผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าภาพรวม ได้แก่ ส่วนร่วมวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่, ร่วมประเมินผลการทำงานของกลุ่ม, เสียสละผลประโยชน์ ส่วนตนเพื่อผู้อื่นหรือส่วนรวม และร่วมกันพิจารณาของกลุ่มและเมื่อมีข้อผิดพลาดก็ร่วมมือกัน ปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาจึงเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิต ประชาธิปไตยได้ไม่มากนัก จำเป็นจะต้องมีการฝึกฝนให้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น และด้านปัญญาธรรม พบว่า ครูมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พูดหรือ เขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนยังขาดทักษะในเรื่องนี้ ครูผู้สอน ควรให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนให้มาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นาวิ รังสิวารักษ์ (2534 : 71-72) ที่ว่าครูมีบทบาทที่สำคัญในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาให้นักเรียนรู้จักกล้าแสดงออกด้วยการซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าภาพรวม ได้แก่ ระบุและอธิบาย เหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ, แยกแยะข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุผล และแก้ปัญหา โดยใช้เหตุผล เหล่านี้ล้วนเป็นทักษะด้านปัญญาที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้ นักเรียนได้ฝึกการใช้ปัญญา ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล ส่วนด้าน ระบบประชาธิปไตย พบว่า ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตามบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรม ประชาธิปไตยซึ่งกำหนดเป็นโครงการต่อเนื่องในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนทุกปี มีการดำเนินการ เลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนทุกปีโดยกำหนดกิจกรรมในการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตามบทบาทหน้าที่ ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานการเลือกตั้งตามระบบ ประชาธิปไตย แต่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ติดตามและประเมินผลจากการปฏิบัติงานของกลุ่ม

เพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะกลุ่ม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นครูควรฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานระบบกลุ่มให้มากและควรฝึกให้นักเรียนรู้จักการประเมินผลการทำงานกลุ่มเพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานจะทำให้การทำงานในระบบกลุ่มดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย หงษ์ทอง (2535 : บทคัดย่อ) ที่ว่าครูมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกให้นักเรียนมีการปฏิบัติงานในระบบกลุ่มควรจัดกิจกรรมบ่อยๆ เพื่อให้นักเรียน เกิดความชำนาญและมีทักษะที่ดีขึ้น

2. ปัญหาและแนวทางแก้ไขของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียน พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ นักเรียนไม่เชื่อฟังสารวัตรนักเรียน ซึ่งแนวทางแก้ไขของครูคือ ควรมีการฝึกสารวัตรนักเรียนให้ปฏิบัติตามแบบอย่าง ปัญหารองลงมาคือ นักเรียนขาดระเบียบวินัยในตนเอง ซึ่งทั้งเรื่องของความมีวินัยและความรับผิดชอบนั้นถือเป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตยในด้านคุณธรรม ด้านสามัคคีธรรม ซึ่งจะได้มีการนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป ปัญหาที่น่าสนใจที่ครูคิดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกข้อคือ การขาดการดูแลติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ ฐรัตน์ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ขาดการติดตามผล และตรงกับปัญหาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 28) ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นกับการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน คือ ครูขาดการติดตาม ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญเนื่องจากครูมีบทบาทในการคอยให้คำแนะนำ ติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่เป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรมีการดำเนินการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยในด้านปัญญาธรรมให้มากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรมีการนิเทศ ติดตามการดำเนินกิจกรรมที่พัฒนาประชาธิปไตย เพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ครูควรจัดกิจกรรมฝึกในเรื่องมารยาทการฟัง และการพูดอย่างมีเหตุผล
5. ครูควรจัดกิจกรรมฝึกให้นักเรียนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม
6. ควรมีการฝึกอบรมสารวัตรนักเรียนให้รู้จักการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
7. ครูควรจัดกิจกรรมการเลือกตั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู นักเรียนในการพัฒนาประชาธิปไตยของโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมฝึกฝนความมีวินัยและยอมรับผิดชอบของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). **คู่มือการพัฒนาประชาธิปไตยในวิถีชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2544). **วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย**. อุบลราชธานี : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- กรมสามัญศึกษา. (2536). **คู่มือเสริมสร้างประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2538). **ประชาธิปไตยในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). **หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2535)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา.
- _____. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกษมสุข ศรีชนะนา. (2534). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อประชาธิปไตยในโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2540)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). **ร่างแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม (พ.ศ.2545 – 2559)**. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียสโตร์.
- จรรยา สุภาพ. (2527). **ระบบการเมืองเปรียบเทียบ (ประชาธิปไตย : เผด็จการ) และหลักวิเคราะห์การเมืองแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- จิรภา สุนทรสิต. (2534). **โรงเรียนกับการปลูกฝังประชาธิปไตย**. *สารพัฒนาหลักสูตร*, 10, (106), 42.
- จิรวรรณ มีแก้ว. (2539). **การใช้ชุดการแนะแนวในการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางคู จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยยงค์ ฐรัตน์. (2532). **บทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสกจนคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2538). **สัต์ว์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิตนา แชมมณี. (2536). **ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย แสงทอง. (2544). **การบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร**. ปรินญา นินพณ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถนศ ข้าเกิด. (2535). **ประชาธิปไตยในวิถีชีวิต**. *สารพัฒนาครู*, 12, (111), 76.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). **บนเส้นทางสู่นักบริหารการประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาวี รั้งสิวราชรักษ์. (2534). **ประชาธิปไตยการเมืองที่เชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์**. *วารสารวิทยากร*, 89, (9), 71-72.
- นิภา เมธธาวิชัย. (2543). **วิทยาการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **วิธีทางสถิติสำหรับงานวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์.
- ปัญญา ปุยเปีย. (2518). **การศึกษานุคลิกภาพและประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู**. ปรินญา นินพณ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงษ์ประพันธ์ ดิยะสัจ. (2538). **การศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พร้านีลวัชระ, โรงเรียน. (2549). **แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2549**. สมุทรปราการ : โรงเรียนพร้านีลวัชระ. (อัดสำเนา)
- _____. (2549). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนพร้านีลวัชระ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.school.obec.go.th/praneelwatchira> [2550, มกราคม 10]
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). **การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์.
- วัชระ รัตนวัน. (2538). **การประเมินโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ**. ปรินญา นินพณ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิชัย สีมะข. (2544). การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัด
อุดรธานี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตยา กิตติพร. (2540). การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนต้นแบบตาม
ทัศนคติของผู้บริหาร ครู นักเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
มุกดาหาร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลพรรณ กลางมณี. (2536). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย
ด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใจดี อำเภออุบลรัตน์
จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- วิรัชญา วิจาร์ณ. (2537). กิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนดีเด่นภาคใต้.
ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- วีรดา ชูสีกราน. (2544). แนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. ปรินิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลาโรช บั้วศรี. (2540). ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หน่วย
ศึกษานิตศกั กรรมการฝึกหัดครู.
- สิทธา แก้ววิจิตร. (2546). การศึกษาพฤติกรรมการสอนประชาธิปไตยในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ปรินิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุธรรม บั้นประเสริฐ. (2532). ความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน
โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง. (อัดสำเนา).
- สุนีย์ ช่วยออก. (2537). ความสำคัญต่อความเป็นพลเมืองในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อเนก สิทธิประศาสน์. (2531). การขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.
- อรทัย หงษ์ทอง. (2535). การประเมินโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

อุดม พิณทอง. (2546). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนิคม
สร้างตนเอง 5 อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Dixon, D. A. (1998). Conceptions of Democracy and School Reform : A Systematic
Analysis of Prominent Democratic Education Reformers' Ideas. *ProQuest
Dissertation Abstracts*, 58 (12), 4609.

Heilman, E. E. (1999). The Democracy of the Imagination, the Culture and the School : A
Study of Teachers' Beliefs. *ProQuest Dissertation Abstracts*, 59 (09), 3335.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๖/๒๔๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายณัฐวุฒิ สังข์สีลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางจุฬาร เลือส่วย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ได้เสนอวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย นักเรียนโรงเรียนพรานี่ลวี่ชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปรการ เขต 1

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็น ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้แก่นักศึกษา ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทร ๐-๒๔๗๒-๕๗๑๒

โทรสาร ๐-๒๔๗๒-๕๗๑๒

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๖/๒๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทิวพระยา
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอลิขิตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางวัฒนา รวยสำราญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางจุฬาร เลือ่วัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ได้เสนอนิทรรศการ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย นักเรียนโรงเรียนพรานี่ลวี่ระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็น ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงขอลิขิตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้แก่นักศึกษา ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทร ๐-๒๕๗๒-๕๗๑๒

โทรสาร ๐-๒๕๗๒-๕๗๑๒

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๖/๒๔๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญบุรี
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางจุฬาร เลือสวย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ได้เสนอนิทรรศการ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย นักเรียนโรงเรียนพำนักวิษระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็น ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทร ๐-๒๕๗๒-๕๗๑๒

โทรสาร ๐-๒๕๗๒-๕๗๑๒

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๖/๓๓๙๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๘ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย นางจุฬาร เลือส่วย นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพร้าวนีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมกุล ถาวรกิจ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ มณี เหมทานนท์	กรรมการ

ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทร ๐-๒๕๗๒-๕๗๑๒

โทรสาร ๐-๒๕๗๒-๕๗๑๒

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๖/๓๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญบุรี
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๘ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพรานี่ลวี่ชระ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๔๘ ชุด

ด้วย นางจุฬาทพร เลือส่วย นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานี่ลวี่ชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมกมล ถาวรกิจ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ มณี เหมทานนท์	กรรมการ

ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียนทุกท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทร ๐-๒๔๗๒-๕๗๑๒

โทรสาร ๐-๒๔๗๒-๕๗๑๒

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินผลความสอดคล้องระหว่าง

ประเด็นข้อความและข้อความเกี่ยวกับ

การพัฒนาประชาธิปไตยโดยนักเรียนโรงเรียนพรานิลวัชระ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

คำชี้แจง

1. ประเด็นคำถามและข้อความฉบับนี้ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนพรานิลวัชระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

2. โปรดพิจารณาว่าประเด็นคำถามและข้อความดังกล่าวสอดคล้องเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยโดยนักเรียนในโรงเรียนพรานิลวัชระที่ระบุไว้หรือไม่แล้วเขียนผลพิจารณาของท่าน โดยกา
✓ ลงในช่อง “ความสอดคล้อง” ตามความคิดเห็นของท่านดังนี้

กา ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่า ประเด็นคำถามและข้อความสอดคล้องกับสิ่งที่ศึกษาที่ระบุไว้จริง

กา ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ประเด็นคำถามและข้อความสอดคล้องกับสิ่งที่ศึกษาที่ระบุไว้จริง

กา ✓ ในช่อง -1 ถ้าไม่แน่ใจว่า ประเด็นคำถามและข้อความไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ศึกษาที่ระบุไว้จริง

3. หากมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โปรดระบุในช่อง “ข้อเสนอแนะ” ที่ได้กำหนดไว้หลังช่องความสอดคล้องหรือท้ายข้อความแต่ละด้าน เพื่อผู้ศึกษาค้นคว้า จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

ผลการวิเคราะห์และพิจารณาของท่านผู้เชี่ยวชาญ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเพื่อพัฒนาการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางจุฬาร เสือสวย

นักศึกษาหลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

นิยามปฏิบัติงาน	ข้อความ	ค่าความสอดคล้อง			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
1. วิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การนำหลัก การประชาธิปไตยมา ใช้ในชีวิตรประจำวัน จนเป็นนิสัยในชีวิต ประกอบด้วย คุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านคารวธรรม ด้าน สามัคคีธรรม และ ด้านปัญญาธรรม	วิถีชีวิตประชาธิปไตย การวรรกรรม 1. แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์				
	2. ปฏิบัติตนต่อชาติ ศาสนาและพระมหา กษัตริย์ได้ ถูกต้องและเหมาะสม				
	3. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์				
	4. ชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติและเข้าร่วม กิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหา กษัตริย์				
	5. เข้าแถวรับสิ่งของหรือรับบริการก่อนหลัง				
	6. ตั้งใจฟังขณะที่คนอื่นพูด				
	7. ยกมือขออนุญาตประธานหรือผู้ที่กำลังพูด อยู่ทุกครั้งที่จะพูด				
	8. พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่กล่าวร้ายเสียดสี ผู้อื่น				
	9. ปฏิบัติตามมติของกลุ่ม				
	10. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
	11. ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม				
	12. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน				
	13. ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ท้องถิ่น				
	14. ปฏิบัติตามกฎหมาย				
	15. ไม่ใช้หรือหยิบสิ่งของของผู้อื่นและของ ส่วนรวมโดยไม่ได้รับอนุญาต				
	16. ไม่เข้าไปในสถานที่ของผู้อื่นและของ ส่วนรวมโดยไม่ได้รับอนุญาต				

นิยามปฏิบัติงาน	ข้อความ	ค่าความสอดคล้อง			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
	17. ไม่กระทำให้ทรัพย์สิน สถานที่ของผู้อื่น และของส่วนรวมเสียหาย				
	18. ไม่รังแก ถ่มถ้ำหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น				
	สามัคคีธรรม				
	19. มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานและ กำหนดบทบาทหน้าที่				
	20. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ตามบทบาทหน้าที่				
	21. ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม				
	22. ร่วมประเมินผลการทำงานของกลุ่ม				
	23. ชื่นชมผลงานของกลุ่ม				
	24. ร่วมรับผิดชอบในการทำงานของกลุ่ม				
	25. ยินดีรับฟังคำติชมของผู้อื่น				
	26. ร่วมกันพิจารณาของกลุ่มและเมื่อมี ข้อผิดพลาดก็ร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไข				
	27. แนะนำช่วยเหลือเพื่อนและหมู่คณะ				
	28. ให้กำลังใจเพื่อนและหมู่คณะ				
	29. เสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผู้อื่น หรือส่วนรวม				
	ปัญญาธรรม				
	30. พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้ เหตุผล				
	31. ระบุและอธิบายเหตุผลที่ใช้ในการ ตัดสินใจ				
	32. แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล				
	33. รวบรวมข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจาก หลายๆ แหล่งข้อมูล				
	34. แยกแยะข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้เหตุผล				

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ
การพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนในโรงเรียนพรานีลวัชระ
2. ส่วนประกอบของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย (การวชิธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม) และด้านระบบประชาธิปไตย
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข
3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โปรดอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่งและขอให้ตอบตามสภาพจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
4. คำตอบของท่าน ผู้วิจัยถือเป็นความลับและจะไม่มีผลโดยตรงต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนพรานีลวัชระต่อไป

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

นางจุฬาร เสือสวย

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ชาย
- หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 50 ปี
- สูงกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

- ปริญญา-ตรี
- ปริญญา-โท

4. การเข้ารับการอบรมในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน

- เคย
- ไม่เคย

ตอนที่ 2

การพัฒนาประชาธิปไตยพฤติกรรม วิถีชีวิตประชาธิปไตยและระบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง คำถามในตอนนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย (วิถีชีวิตประชาธิปไตย และระบบประชาธิปไตย) ของนักเรียนโรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ขอให้ท่านพิจารณาว่า พฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับใด โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับการปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
วิถีชีวิตประชาธิปไตย (การยอมรับ)						
1.	แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์					
2.	ปฏิบัติตนต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					
3.	เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					
4.	ชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์					
5.	เข้าแถวรับสิ่งของหรือรับบริการตามลำดับก่อนหลัง					
6.	ตั้งใจฟังในขณะที่คนอื่นกำลังพูด					
7.	ยกมือขออนุญาตประธานหรือผู้ที่กำลังพูดอยู่ทุกครั้งก่อนที่จะพูด					

ข้อที่	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8.	พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่กล่าวร้ายเลียด สี ผู้อื่น					
9.	ปฏิบัติตามมติของกลุ่ม					
10.	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
11.	ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม					
12.	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียน					
13.	ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ของท้องถิ่น					
14.	ปฏิบัติตามกฎหมาย					
15.	ไม่ใช้หรือหยิบสิ่งของของผู้อื่นและ ของส่วนรวม โดยไม่ได้รับอนุญาต					
16.	ไม่เข้าไปในสถานที่ของผู้อื่นและ ของส่วนรวม โดยไม่ได้รับอนุญาต					
17.	กระทำให้ทรัพย์สิน สถานที่ของผู้อื่น และของส่วนรวมเสียหาย					
18.	ไม่รังแก กลั่นแกล้ง หรือทำร้ายร่างกาย ผู้อื่น					
วิถีชีวิตประชาธิปไตย (สามัคคีธรรม)						
19.	มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานและ กำหนดบทบาทหน้าที่					
20.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจน สำเร็จตามบทบาทหน้าที่					
21.	ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม					
22.	ร่วมประเมินผลการทำงานของกลุ่ม					
23.	ชื่นชมผลงานของกลุ่ม					
24.	ร่วมรับผิดชอบ ในผลงานของกลุ่ม					
25.	ยินดีรับฟังคำติชมของผู้อื่น					
26.	ร่วมกันพิจารณาของกลุ่มและเมื่อมี ข้อผิดพลาดก็ร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไข					
27.	แนะนำช่วยเหลือเพื่อนและหมู่คณะ					

ข้อที่	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
28.	ให้กำลังใจเพื่อนและหมู่คณะ					
29.	เสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผู้อื่นหรือส่วนรวม					
วิถีชีวิตประชาธิปไตย (ปัญญาธรรม)						
30.	พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล					
31.	ระบุและอธิบายเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ					
32.	แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล					
33.	รวบรวมข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลายๆ แหล่งข้อมูล					
34.	แยกแยะข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุผล					
ระบบประชาธิปไตย						
35.	เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความสมัครใจ					
36.	มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนงานของกลุ่ม เช่น การเสนอแนะ การให้ข้อมูล ฯลฯ					
37.	ปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานของกลุ่ม					
38.	บอกหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่ม					
39.	ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มเพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะกลุ่ม					
40.	เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตามบทบาทหน้าที่					

ตอนที่ 3

ปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยนักเรียนใน โรงเรียนพรานีลวัชระ
 ปัญหาและแนวทางแก้ไข โปรดตอบรายการต่อไปนี้ โดยขีด / ลงหน้าข้อที่ตรงกับความคิดของท่าน
 ตอบได้มากกว่า 1 ข้อและเพิ่มเติมแนวทางแก้ไขตามที่เห็นสมควรนอกเหนือไปจากแบบสอบถาม

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
(1) ครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาดูแลนักเรียน
(2) จำนวนนักเรียนมากเกินไป
(3) บริเวณโรงเรียนคับแคบ
(4) ระบบการดูแลควบคุมนักเรียนยังไม่มีดี
(5) ครูขาดการดูแลติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
(6) นักเรียนขาดความรับผิดชอบ
(7) นักเรียนขาดระเบียบวินัยในตนเอง
(8) นักเรียนไม่เชื่อฟังสารวัตรนักเรียน
(9) นักเรียนที่เป็นรุ่นพี่ไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
(10) อื่น ๆ

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางจุฬาร เสือส่วย
วัน เดือน ปีเกิด	8 กุมภาพันธ์ 2502
ภูมิลำเนา	สมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2507	ระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ.2513	ระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีวิทยา จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ.2516	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์
พ.ศ.2533	ระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ.2549	ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2522	โรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ.2527	โรงเรียนชุมชนวัดสาขลา จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ.2542	โรงเรียนพรานี่ลว้ชระ จังหวัดสมุทรปราการ
ปัจจุบัน	โรงเรียนพรานี่ลว้ชระ จังหวัดสมุทรปราการ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ครู คศ.3 ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป
ผลงานดีเด่น	
พ.ศ. 2531	ครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น สมุทรปราการ
พ.ศ. 2531	รางวัลสร้างสรรค์ครูเล่านิทานคุณธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2546	รางวัลครูเกียรติยศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลครูสุดดี โดยคุรุสภา
พ.ศ. 2547	ผู้มีผลงานดีเด่นด้านนันทนาการ เอลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
พ.ศ. 2548	รางวัลครูดีในดวงใจ โดยคุรุสภา
พ.ศ. 2549	ครูเสมอมาทองคำ โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต1

นิยามปฏิบัติงาน	ข้อความ	ค่าความสอดคล้อง			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
2. ระบบประชาธิปไตย หมายถึง การทำงาน หรือปฏิบัติงานในรูป หมู่คณะกรรมการ กลุ่มต่างๆ ที่มี การ เลือกผู้แทนเข้าไป ปฏิบัติแทนคน เช่น คณะกรรมการ นักเรียนเป็นต้น	ระบบประชาธิปไตย				
	35. เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความ สมัครใจ				
	36. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและ วางแผนของกลุ่ม เช่น การเสนอแนะ การให้ข้อมูล ฯลฯ				
	37. ปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานของกลุ่ม				
	38. บอกหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติ งานของกลุ่ม				
	39. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ของกลุ่มเพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะ ของกลุ่ม				
	40. เข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งทุกขั้นตอน ตามบทบาทหน้าที่				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)